

ВІСНИК ПРОФОСВІТИ

Видається з 1992 року,
як зареєстроване видання – з січня 1994
Жовтень 2022 року
Виходить 2 рази на місяць

№ 15-16

Орган Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області

31 жовтня 2022 року

На допомогу педагогу

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТА ХМАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗП(ПТ)О ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (Для педагогів з предметів будівельно-монтажного профілю і предмета «Охорона праці»)

Нинішній складний час вимагає від сучасних педагогів ЗП(ПТ)О впровадження в освітній процес цифрових та хмарних технологій, що спонукатимуть здобувачів професійної освіти до набуття таких навичок, як вирішення конкретних завдань, координація з іншими, креативність, емоційний інтелект і управлінські таланти, здатність міркувати і приймати рішення.

Слід зазначити, що складовою технологій дистанційного професійного навчання є активні та інтерактивні методи навчання. Блоги, віртуальні бібліотеки, електронні посібники, відео, комунікатори забезпечують ефективність освітнього процесу, тому такі вміння, як володіння ІТ-технологіями, формування м'яких та професійних навичок – головні професійні навички сучасного педагога.

Відповідно до сучасних тенденцій розвитку професійної освіти доцільно

обирати ті форми, методи і технології дистанційного професійного навчання, які найбільшою мірою відповідають тренуванню розумових здібностей, логічного інтелекту, вербальних навичок у процесі комунікації з викладачем і в групі (при цьому мають бути задіяні всі можливості платформи, на якій здійснюється навчання), використанню потенціалу змісту зазначеної компетентності для розкриття творчих здібностей, сприяють самовихованню, самовдосконаленню, саморозвитку особистості, забезпечують поступовий перехід від традиційного навчання до динамічного в системі професійної (професійно-технічної) освіти.

Найбільш точно специфіку хмарної технології охарактеризував професор В.Ю.Биков, який наголошував на тому, що «підтримку технологій хмарної інфраструктури та надання користувачам відповідних послуг на умовах

аутсорсингу (SaaS – програмне забезпечення як послуга; PaaS – платформа як послуга; DaaS – дані як послуга; IaaS – апаратне забезпечення як послуга; IaaS – інфраструктура як послуга; WaaS – робоче місце як послуга; XaaS – все як послуга) здійснюють фірми і компанії ІКТ-бізнесу, що спираються на розгорнуту і розгалужену по всьому світу мережу дата-центрів з надвеликими потужностями процесорних, комунікаційних і зберігаючих кластерів» [1, с. 3].

Основними перевагами хмарних сервісів є їхня мультиплатформність та доступність (тобто можливість використовувати певні обмежені ресурси для власних потреб, часто на безкоштовній основі), що для системи професійної освіти є значною перевагою.

Роль педагога і сам формат уроку змінюється, якщо викладач (майстер в/н) створює такі умови, щоб підви-

ЧИТАЙТЕ У НОМЕРІ

- ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТА ХМАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗП(ПТ)О ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
- DISCORD – КОМУНІКАЦІЙНА ПЛАТФОРМА ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ
- ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ РОБІТНИКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ПЕРШИЙ КРОК ДО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ
- ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ З ПРЕДМЕТА «ЗАХИСТ УКРАЇНИ» ТА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

- АУДІЮВАННЯ ЯК СПОСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: СКЛАДНОЩІ ВИКОНАННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ
- #ВЕACTIVE - БУДЬ ПЕРЕМОЖЦЕМ!
- ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ФОРМ ТА СУБ'ЄКТІВ
- РАЗОМ ІЗ ВИЗНАЧНИМИ ЛІДЕРАМИ СУЧАСНОСТІ: ЦІННОСТІ, ДОСВІД, ЗНАННЯ, КОМПЕТЕНТНОСТІ І ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ОТОЧУЮЧОГО СВІТУ
- КОЛАБОРАНТ - ЖЕРТВА СИТУАЦІЇ, ЧИ СВІДОМИЙ ЗРАДНИК

щувати активність учнів на уроці, спонукати до обговорення питань, які сформулювали здобувачі освіти після перегляду відео, вирішення практичних проблемних ситуацій, дискутування.

Опрацювання навчального тексту та перетворення його в іншу форму – таблиці, інфографіку, графіки, діаграми, тести, створення ментальних карт, моделювання, тощо сприяє опануванню нового матеріалу; зворотній зв'язок щодо обговорення виконаних завдань, взаємооцінювання направляє до рефлексії.

Наступний матеріал представляє практичний інтерес для педагогів професійної підготовки, особливо з предметів будівельно-монтажного профілю та предмета «Охорона праці», бо пропонує приклади застосування педагогічних цифрових та хмарних застосунків для дистанційного і змішаного навчання, а також розглядає різні техніки та онлайн-застосунки для здійснення формувального і підсумкового оцінювання здобувачів освіти ЗП(ПТ)О.

Якщо запитати кожного педагога, який інструмент найголовніший для нього при викладанні предмета, звісно він відповідь: «Дошка».

Під час дистанційного і змішаного навчання доцільно використовувати також інтерактивні віртуальні дошки: Padlet, Jamboard, Lino it, Miro. Групову роботу можна організувати використовуючи дошку для візуалізації матеріалу майже так само, як це відбувалося б в аудиторії. Віртуальні дошки дають змогу демонструвати матеріал у різних форматах: текст, зображення, відео; взаємодіяти з цим матеріалом (наприклад, поставити позначки на зображенні, підкреслити текст, намалювати зображення); здобувачі освіти можуть індивідуально або в групах писати на дошці, переміщувати матеріал так, як на магнітній дошці. Одночасно на дошці може працювати декілька людей. Викладач може завчасно підготувати матеріал, який демонструватиме, а може створювати його разом зі здобувачами освіти; може одночасно взаємодіяти з усіма здобувачами освіти, чи з окремою групою у режимі реального часу.

Використання наочного методу є актуальним в умовах дистанційного навчання, коли за короткий час можна повторити великий обсяг матеріалу. Поділившись посиланням зі слухачами, на дошці легко пояснювати матеріал практично з будь-якого предмета. На дошку можна додавати як тексти, так

Рис. 1. Інтернет-застосунки для організації освітнього процесу

і зображення. Матеріал уроку можна зберегти та поділитися пізніше. Під час вивчення нового матеріалу такі види діяльності спонукують слухачів до творчості та самостійності.

На рис. 1 представлені інтернет-застосунки для організації освітнього процесу, в тому числі для групової взаємодії здобувачів освіти.

Найбільш популярні сервіси та онлайн-застосунки в освітньому процесі для проведення уроків онлайн з можливістю демонструвати презентацію, організації обговорення або виконання завдання у малих групах (рис.2):

- конференц-сервіси – Zoom.us, Google Meet – водночас педагог може організувати віртуальні кімнати, де триває робота в групах;
- платформи Moodle (moodle.org) та Google Classroom (google.com), продукти та сервіси від Microsoft: Google Suite for education, Microsoft Teams;

- сервіси для створення відеоконтенту – Vegas Pro, Free Cam), його зберігання – OBS Studio, Camtasia, YouTube;
- для створення завдань на закріплення, узагальнення, контролю знань – Learningapps, OnlineTestPad, Kahoot, Quizlet, Class Time;

- створення хмар слів для підвищення мотивації здобувачів до навчання, пояснення теми заняття, повторення основних понять теми, проведення мозкового штурму, створення хмарини підказок для виконання певного завдання чи перевірки результатів – Word art, Tagxedo;

- створення карт знань для підтримки освітнього процесу – MindMeister, Mind Map Ninja, Bubbl.us, Mindomo, WiseMapping, SpiderScribe.

Зараз все частіше педагогами використовується формувальне оцінювання, яке впливає на процес розвитку компетентностей. Воно спрямоване на

Група цифрових інструментів	Онлайн-сервіси/застосунки
Сервіси для створення вікторин, опитувальників, онлайн-тестувань	Форми Google Kahoot, Mentimeter, Wordwall, LearningApps, Quizizz, edpuzzle
Віртуальні дошки	Джамбо, Padlet, Jamboard, Lino it, Miro - можуть бути використані для таких цілей: розміщення інформації за темою, що вивчається, або завдань; проведення мозкового штурму; створення портфоліо; публічна презентація отриманих результатів; узагальнення та систематизація знань, рефлексія.
Сервіси для створення хмар слів	Word art, Tagxedo
Сервіси для створення карт знань	MindMeister, MindMapNinja, Bubbl.us, Mindomo, WiseMapping, SpiderScribe

Рис. 2. Найбільш поширені в Україні цифрові сервіси та застосунки

підтримку і розвиток здобувача освіти. Цей вид оцінювання є інструментом не контролю, а підтримки, оскільки такі компетентності, як повага до професії або відповідальність за особисту безпеку неможливо оцінити балами. Таким чином педагог визначає досягнення у навчанні учнів і яким чином рухатись далі.

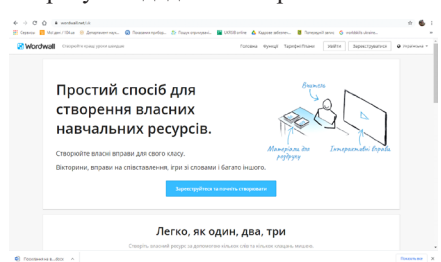
Для здійснення формуального оцінювання (мотивації здобувачів освіти та формування позитивної самооцінки, визначення рівня індивідуального та групового прогресу в навчанні, діагностування зон росту, ідентифікації слабких місць, вимірювання емоційної атмосфери групи) застосовують цифрові інструменти. Критерії до формуального оцінювання повинні бути лаконічними, чіткими і вимірювальними.

Багато онлайн-сервісів/застосунків можна використовувати для самооцінювання та взаємооцінювання. Зазвичай, у таких сервісах здобувачі освіти мають можливість виконати завдання, перевірити правильність, повернутись до опрацювання матеріалу і знову спробувати виконати завдання. Завдання, які пропонуються здобувачам, можуть мати вигляд тестових (множинний вибір, установлення відповідності, впорядкування, позначення ділянки на зображенні тощо) або ігрових (пройти лабіринтом, відповідаючи на запитання, розв'язати кросворд, відгадати слово за буквами, скласти пазл тощо). Залежно від цілей формуального оцінювання цифрові інструменти можна використовувати на різних етапах заняття.

Технік зворотнього зв'язку дуже багато. Залежно від етапу уроку кожен педагог обирає найбільш відповідний. Деякі приклади представлені на рис. 3.

Існують сучасні інструменти, які можна використовувати для зацікавлення здобувачів на уроці, наприклад, **Wordwall** або **Mentimeter**.

Wordwall – сервіс дає змогу педагогу створювати вікторини, вправи на співставлення, ігри зі словами. Подібні вправи можна запропонувати для закріплення певних навичок, а також вибірково для здобувачів освіти, які потребують додаткової практики.

Mentimeter

– це простий і доступний в освоєнні інструмент голосування, який забезпечує миттєвий зворотний зв'язок з аудиторією; його зручно використовувати для опитування здобувачів освіти в режимі реального часу в аудиторії, оскільки він доступний і на мобільних пристроях, і в електронному середовищі. Онлайн-опитування може включати серію питань із різними типами відповідей: множинний вибір (один або кілька з декількох), відкрита відповідь, оцінка за шкалою, ранжування відповідей в межах 100%, введення

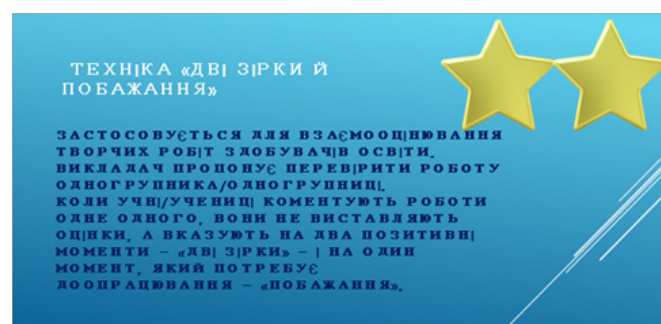
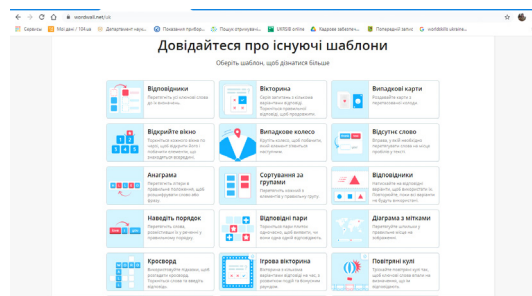

Рис. 3. Техніки зворотнього зв'язку при формуальному оцінюванні

відповіді у вигляді точки на плоскій координатній площині.

Для створення вправ необхідно зареєструватися й обрати шаблон. Здобувачі, натиснувши «поділитися», обирають месенджер, через який зручно надсилати, а викладач отримує відповіді.

Є цікавий і корисний практичний онлайн-сервіс для створення відеоуроків, використання якого в ЗП(ПТ)О буде зручним при дистанційному або змішаному навчанні здобувачів професійної освіти. Заняття в ньому має нетрадиційну, гнучку структуру та орієнтоване, головним чином, на підвищення інтересу здобувачів освіти до навчання за допомогою нової форми організації їх навчальної

діяльності (див. рис.4 на стор.4).

EDpuzzle – безкоштовний сервіс, що дає змогу за лічені хвилини створити навчальні матеріали на основі відеороликів. Уроки з відеоматеріалами мають багато переваг, зокрема ігрові елементи під час навчання, інтерактив, підвищення технологічної грамотності учнів, комунікативно-діяльнісний та індивідуальний підхід. У цьому сервісі можна працювати не лише на персональному комп'ютері, а й на будь-якому девайсі. За допомогою цього сервісу можна: монтувати відео, робити якісь роз'яснення для учнів або комбінувати і пояснення, і опитування здобувачів освіти. Створюючи свій урок, педагог може використати різні відео з редагуванням за допомогою інструментів сервісу. Важливо ще те, що є можливість контролю за діяльністю здобувачів освіти у створеному викладачем «класі».

EDpuzzle – простий, зручний, багатофункціональний сервіс, який допомагає:

- вирішувати проблемні завдання;

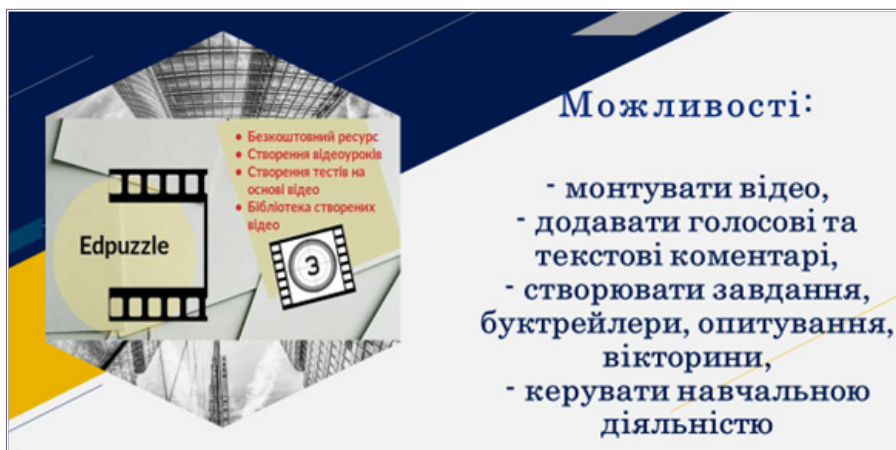

Рис. 4. Можливості сервісу EDpuzzle

- організувати групову роботу;
- вести статистику створювати кейси;
- виконувати завдання;
- виконувати контроль навчальної діяльності.

Сервіс має пошукову систему та бібліотеку відеоуроків.

Під час дистанційного навчання педагоги ЗП(П)ТО вже впевнилися, що використання навчального відео

із поєднанням інтерактивних методів навчання є доцільним для активізації освітньої діяльності здобувачів професійної освіти. На основі відеофрагментів можливо створювати проблемні питання, які посилюють мотивацію учнів. Відео допомагає вирішенню завдань до уроку, кейсів чи просто закріпленню отриманих знань. Сервіс дає змогу організувати групову роботу. При цьому педагогу доступна статистика виконання здобувачами освіти завдань та контроль за їх діяльністю. Крім того, відеоурок можна поєднати із формувальним оцінюванням.

За допомогою багатьох технологій формувального оцінювання навчальна діяльність в EDpuzzle може перевірятися уточнювальними запитаннями і здобувачі освіти демонструють своє розуміння теми (наприклад, при застосуванні технології «Вимірювання

температури»), а також обмірковують поняття, визначають, що не зрозуміли (технологія «Трихвилинна пауза»); наприкінці можна здійснити рефлексію.

Відеоурок з легкістю вбудовується на сторінку сайту або блога педагога за

допомогою запропонованого коду. Існують мобільні версії сервісу для iPhone та iPad. Є тільки один «мінус» – це англійський інтерфейс сервісу.

Але в Google-браузері можна відразу перекласти.

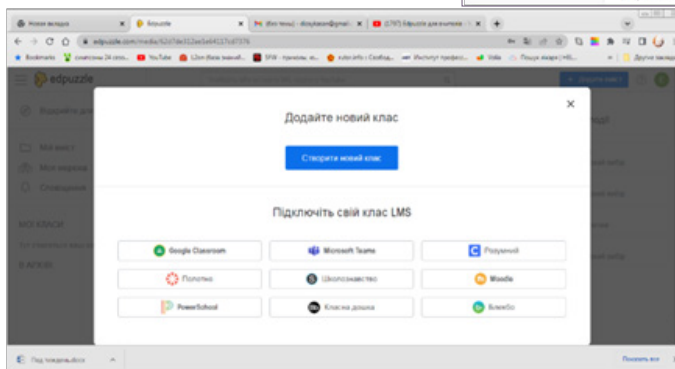
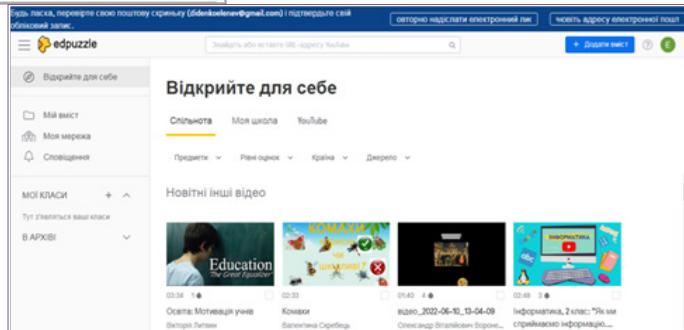
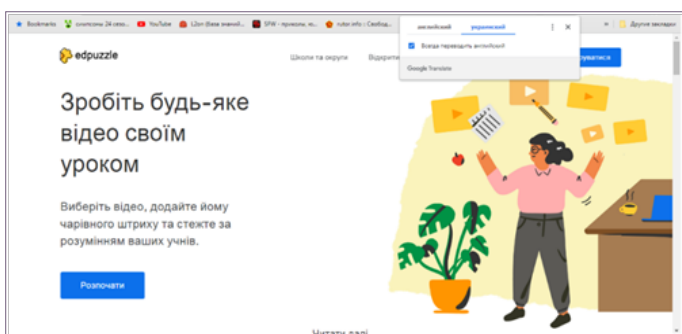
Функція «мій вміст» зберігає завдання, контент, який створювали, оцінки, результати опитувань, класи (здобувачі, яких ви зареєструєте). Через

функцію «Мої класи» (My classes) додаються здобувачі освіти, можна додати Google Classroom, в якому обираємо групу для EDpuzzle.

Щодо створення завдання: в EDpuzzle можна заборонити пропуск завдань учням і встановити строки виконання завдань. Щоб зробити публікацію в гугл-клас (Post on Google Classroom), необхідно натиснути «Призначити» (Assign). Для перегляду результатів натискаємо Gradebook (залікова книжка), там ви бачите бали учнів, скільки хвилин вони дивилися відео, крім того, можна побачити, на які питання правильно відповів певний здобувач. Результат автоматично з'явиться у здобувача в Google Classroom. Максимальний бал – 100, але можна зробити таблицю відповідності за 12-бальною системою або визначити відсоток виконання роботи.

При створенні відеоуроку спочатку підбираємо готовий відеоролик (або своє відео з комп'ютера завантажити, або відшукати в бібліотеці сервісу, або в YouTube).

Інструменти, якими користуються для редагування відео, а також підготовка завдань для перевірки знань (питання, тести) подано на рис. 5 на стор.5. У необхідному місці відео мож-

на створювати запитання чи коментарі. В цьому допоможе закладка Questions (питання), відео зупиняється в місці, де нам необхідно дати коментар або задати питання. Для цього є три опції:

- задати питання з варіантами відповідей (схоже на гугл-форми);
- задати відкрите питання і у віконці здобувачі можуть дати відповідь у текстовому вигляді вручну, тобто відповідь не автоматично перевіряється, а потім вам треба буде перечитати її й оцінити;
- примітка – ваш супровід, коментар, картинка, аудіокоментар, який можна навіть записати (там є мікрофон). Наприклад, можна написати: «Зверніть

увагу!». Можна додавати корисні посилання на ресурс для додаткового ознайомлення (наприклад, із нормами затрат матеріалів, правилами, вимогами), фото, картинку тощо. Після збереження питання під відео з'явиться крапочка. Потім продовжуємо відео і знову у необхідному місці ставимо питання, наприклад, якимось проблемним із професійним спрямуванням, на встановлення причинно-наслідкових зв'язків або висновків.

Застосунки для створення презентацій продовжують бути актуальними і під час дистанційного, і під час змішаного навчання. Робота в них удосконалює освітній процес, допомагає формувати інтеграцію в освіті, підтримувати мотивацію здобувачів професійної освіти до навчання і розвивати професійні компетентності. Для прикладу розглянемо програмні можливості PowerPoint в Microsoft.

Microsoft Office PowerPoint – це застосунок для створення та відтворення презентацій, що є частиною Microsoft Office. Програма Power Point може мати той вигляд, який користувач задасть сам. Можна вставити до презентації: малюнки, графіку, різне написання тексту, надати колір тексту, змінити фон презентації, надати презентації різних ефектних анімацій та інше.

Деякі можливості PowerPoint, такі як: налаштування переходу «Морфінгу» з ефектами наближення, трансформації, ефекти 3-вимірних моделей, 3d-графіки, додавання відео можуть слугувати викладачеві для активізації освітньої діяльності здобувачів освіти під час дистанційного навчання в ЗП(ПТ)О. Наприклад, додавання переходів між слайдами із плавною анімацією об'єктів, використання переходу «Морфінг», який дає змогу додати ефект плавного переміщення об'єкта між слайдами або створення ефекту руху різноманітних об'єктів, тексту (морф-трансформація), фігур, зображень, рисунків SmartArt і об'єктів.

Ви можете анімувати текст, зображення, таблиці, рисунки SmartArt й інші об'єкти в презентації PowerPoint.

Завдяки анімаційним ефектам

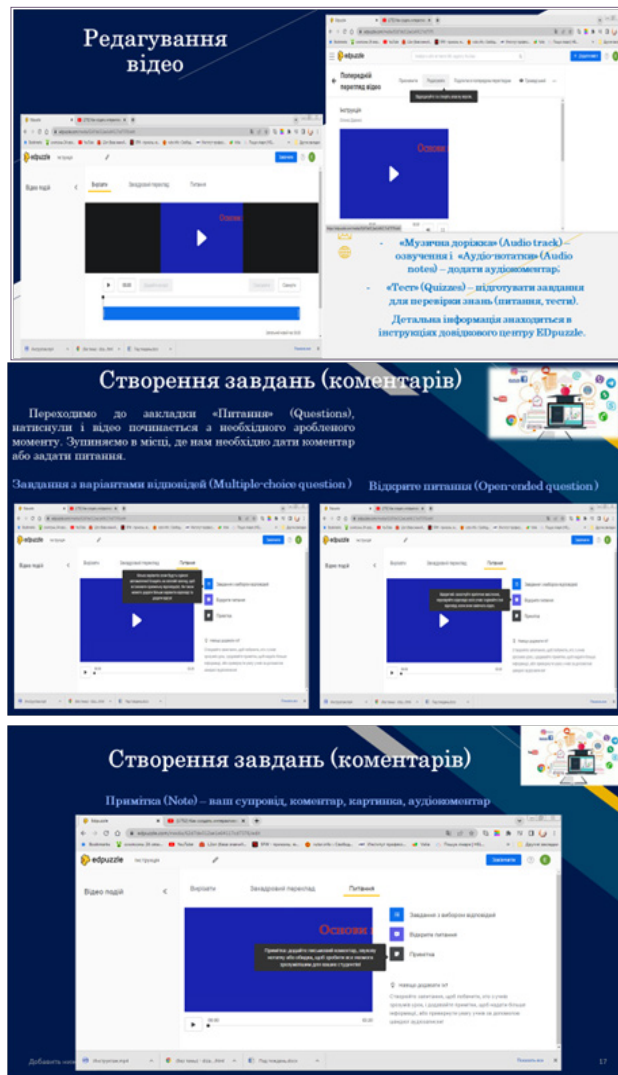

Рис. 5. Інструменти для редагування відео та види опцій для створення завдань

об'єкти можуть з'являтися, зникати та переміщуватися. Крім того, ефекти можуть змінювати розмір і колір об'єктів.

Як це можна застосувати для проведення уроку або оцінювання практичних навичок при неможливості виконання здобувачем освіти завдання в закладі освіти? Наприклад, дати завдання здобувачам професійного спрямування (рис. 6). Таким чином формуються тверді навички (hard skills), закладені у стандартах нового покоління. Здобувачі навчаються застосуванню знань та вмінь у нестандартних умовах, осмисленню реальної проблеми, її аналізу з точки зору освітніх компонентів: охорони праці, матері-

алознавства, екологічного захисту.

Можливо анімувати об'єкти під час педагогічних прийомів: маркування, рефлексії, формувального оцінювання (наприклад, що корисного з уроку здобувачі взяли у скарбничку на майбутнє). Такий динамічний процес мотивує здобувача й активізує після пасивного самостійного вивчення матеріалу.

Зразки 3D-графіки зображено на рис. 7 на стор.6. Якщо включити фантазію, то можна знайти багато моделей, які можна застосувати у предметі, який викладається. Додаткові 3D-моделі можливо завантажити у вкладці «Вставка» 3-вимірної моделі.

На рис. 8 на стор.6 зображені приклади застосування 3D-графіки при викладанні предметів для професій будівельного напрямку і предмета «Охорона праці». Візуально в 3-мірному зображенні учні краще запам'ятають види кутів у приміщенні і яким інструментом їх обробляють. Здобувачів освіти можна мотивувати виконати самостійно завдання з певним героєм ситуації, а також загасити пожежу, використовуючи первинні засоби пожежогасіння, чи нагадати про необхідність освоєння важливих компетентностей для отримання професійної кваліфікації.

Для візуального «оживлення» картинки можна застосувати функцію плавних переходів малюнків з одного на інший (рис. 9 на стор.6).

У PowerPoint для Microsoft 365 або PowerPoint 2019 ви можете вставити в слайд відео із сайту YouTube або Vimeo.

Відео відтворюється безпосередньо з YouTube і має відповідні елементи керування для відтворення відеофайлів,

Рис. 6. Приклад створення завдання-кейсу з анімаційним ефектом об'єктів

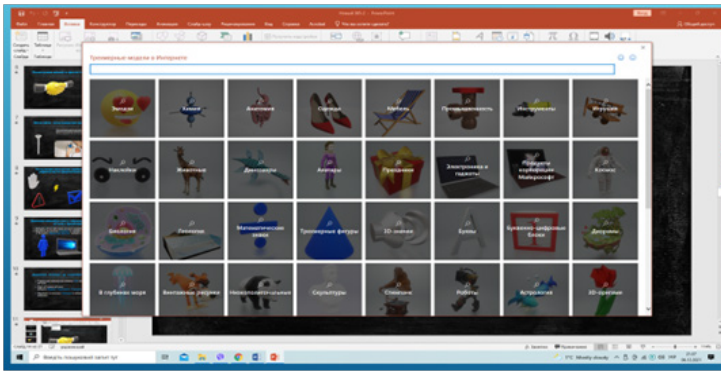

Рис. 7. Зразки моделей 3D-графіки

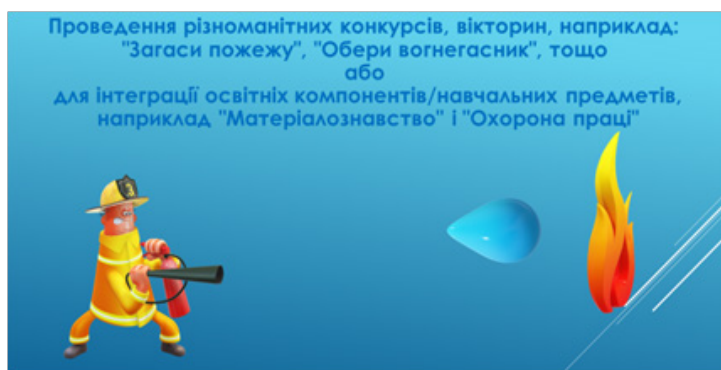
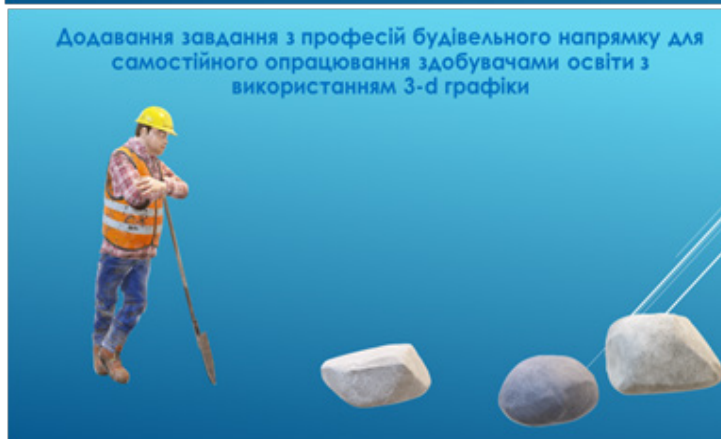

Рис. 8. Застосування моделей 3D-графіки при викладанні предметів з професій будівельного напрямку і предмета «Охорона праці»

призупинення, зміни гучності тощо.

Функції відтворення (поява, закладки, обтинання, тощо) у PowerPoint не застосовуються до онлайн-відео.

Відео відтворюється лише за наявності підключення до Інтернету, оскільки воно перебуває на веб-сайті, а не в самій презентації. Відео створюється в програмах, зазначених

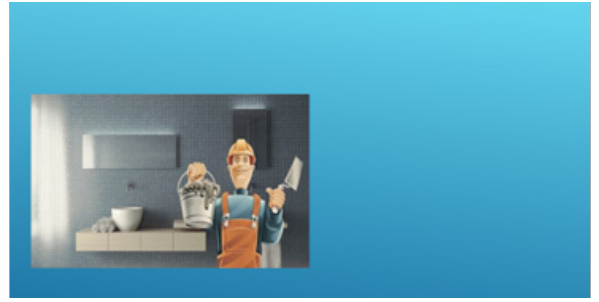

Рис. 9. Застосування малюнків для плавного переходу з одного на інший

раніше, шляхом монтажу окремих кадрів. Якщо відео вставлено правильно, ви зможете відтворити його у звичайному поданні або під час показу слайдів.

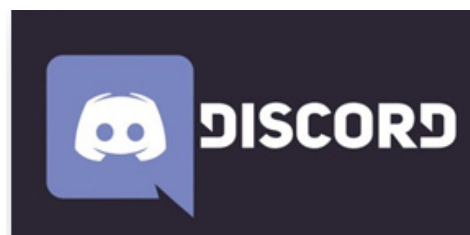
Представлені приклади застосування цифрових та хмарних інструментів для підготовки в ЗП(ПТ)О здобувачів освіти з професій будівельно-монтажного профілю, а також при вивченні ними предмета «Охорона праці» переконують у перспективі не тільки урізноманітнити форми проведення уроків і покращити засвоєння здобувачами професійної освіти навчального матеріалу, а й розширити можливості проведення контролю знань, умінь для активізації їх освітньої діяльності під час дистанційного навчання з педагогічною метою отримання результатів навчання – формування професійних компетентностей майбутніх робітників у галузі.

Список використаних джерел

1. Биков В.Ю. Технології хмарних обчислень – провідні інформаційні технології подальшого розвитку інформатизації системи освіти України / В.Ю.Биков // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – № 6. – С.3-11.
2. Дистанційне навчання кваліфікованих робітників в умовах виробництва (авт. кол. Аніщенко В.М., Єльнікова Г.В., Лук'яненко Г.І., Байдулін В.Б., Савченко М.О. / за ред. Г.І.Лук'яненко). – К.:ІПТО НАПН України, 2015. – 217 с.
3. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Практичний посібник. – К., 2021. – 68 с.
4. Технології дистанційного професійного навчання. Методичний посібник / [О.В.Базелюк, О.М.Спірін, Л.М.Петренко, А.А.Каленський та ін.]. – Житомир: «Полісся», 2018. – 160 с.; іл.
5. <https://educationpakhomova.blogspot.com/2020/02/edpuzzle.html>
6. <https://edpuzzle.com>

ОЛЕНА ДІДЕНКО,
методист НМЦ ПТО у Харківській області

Discord – комунікаційна платформа для здійснення освітньої діяльності у дистанційному режимі

Discord — це комунікаційна платформа, яка народилася як конкурент Skype, але з часом почала набирати більше функціональних можливостей і ресурсів, конкуруючи безпосередньо з Microsoft Teams і навіть Zoom. Додаток розробили для онлайн-ігор, у яких гравцям треба оперативно обмінюватися думками та стратегіями. «Користуючись цією програмою, ми

будемо грати на території дітей, які здебільшого знають, як користуватися цією програмою».

Перевага Discord у тому, що вона організовує всі можливості для комунікації в одному місці. Після початку війни на Україні його функції стали більш затребувані, і Discord все частіше використовують для освіти і роботи.

Додаток здатний організувати

голосові конференції з налаштуванням каналу зв'язку і працювати за принципом push-to-talk, створювати публічні й приватні чати для обміну текстовими повідомленнями. Програма має браузерну версію. Відмінністю від настільної версії є те, що режим push-to-talk працює тільки якщо в браузері активна вкладка з додатком.

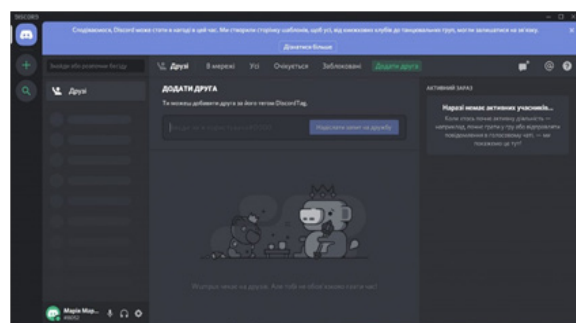
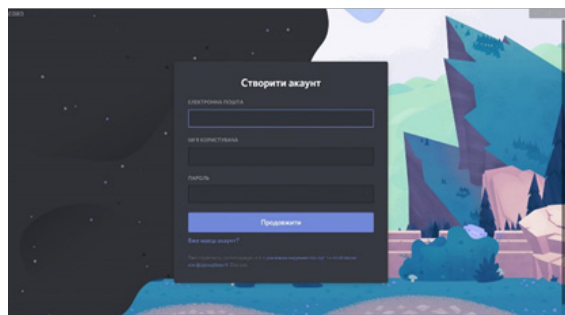
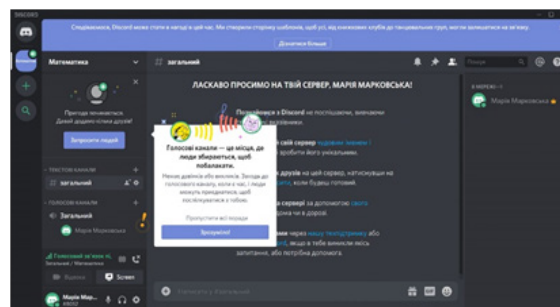
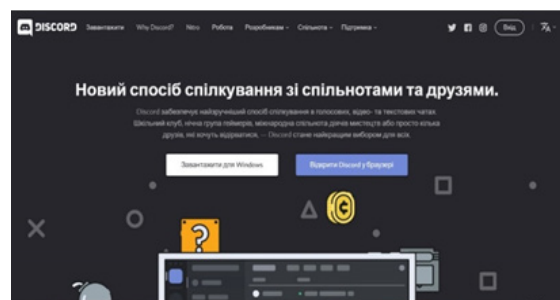
Як встановити Discord?

Сервіс можна встановити через Play Market на смартфон, скачавши застосунок для iOS або Android. Однак програма краще підходить для ПК, її можна встановити на Windows. Також існує браузерна версія Discord.

1. Перейшовши за посиланням, треба обрати: завантажити програму на комп'ютер чи відкрити її онлайн, у браузері. Найкраще – завантажити Discord на комп'ютер, натиснувши «Завантажити для Windows».

Так програма надаватиме більше можливостей. Утім, за потреби, завантажити додаток можна й на телефон: для Android, iPhone.

2. Після того, як ви завантажили програму, треба зареєструватись. Слід вказати свою електронну пошту, ім'я та пароль і натиснути «продовжити».

3. За кілька хвилин вам на пошту прийде лист із посиланням. Натисніть кнопку «Підтвердити електронну адресу», підтвердіть, що ви не робот, – і вас автоматично спрямує до програми чи додатку, який ви вже завантажили.

Після того, як ви зареєструєтесь і увійдете в Discord, вам будуть доступні три вкладки.

Відкривши першу вкладку, ви зможете створити новий індивідуальний або груповий чат і обмінюватися текстовими повідомленнями.

Відкривши другу вкладку, ви зможете знайти та додати друзів.

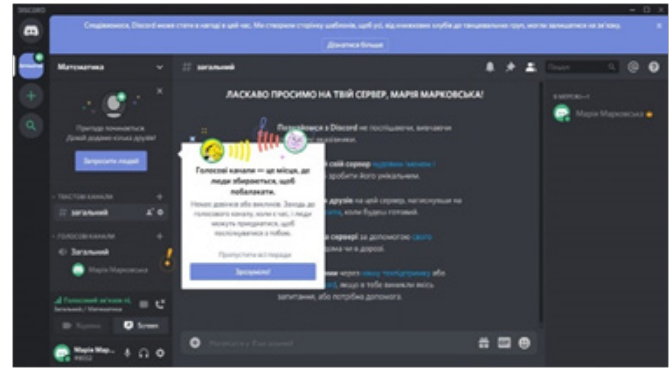
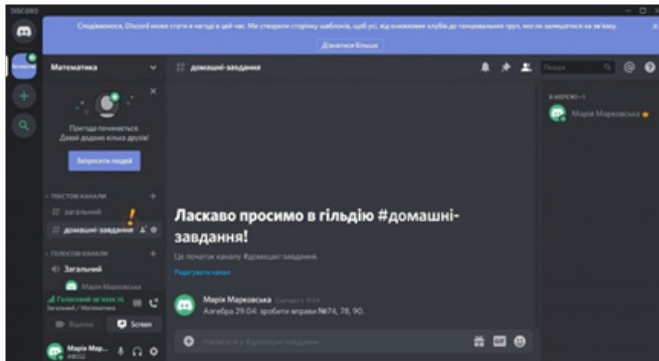
Третя вкладка – вкладка з налаштуваннями. Тут можна поміняти аватар, ім'я користувача, задати статус, налаштувати зовнішній вигляд програми, зв'язатися з підтримкою та багато іншого.

У Discord є українська локалізація. Мову можна змінити у налаштуваннях. Для цього натисніть на зображення шестерні в лівому нижньому кутку поряд зі своїм ім'ям користувача.

П'ять кроків, щоб створити чати

1. Чати у Discord називаються серверами. Створити такий сервер можна, натиснувши на зелений плюс, що розташований ліворуч. Тоді у вас на екрані з'явиться іконка з пропозицією створити сервер або долучитися до сервера, який уже є. Якщо ви створюєте новий сервер, то система запропонує вам його назвати. Опісля – створить посилання, яким ви можете ділитися із людьми, яких хочете запросити до цього чату.

2. За замовчуванням ліворуч у вас з'являться два канали зв'язку: #загальний – для текстових повідомлень і «загальний» зі знаком звуку – для відео та аудіозв'язку. Ці канали створені для того, аби всі користувачі могли тут спілкуватися

з допомогою того чи іншого каналу зв'язку.

3. Додавати тематичні канали зв'язку можна, натискаючи «+» біля позначки «голосові канали» або «текстові канали». До прикладу, вам треба створити канал «Домашні завдання», де ви будете письмово спілкуватися з здобувачами освіти про те, що їм треба виконати. Або ж можна створити канал «Для батьків», у якому можна писати оголошення батькам. Також можна створити голосовий канал для проведення відеоуроків. У такий спосіб можна створювати тематичні діалоги і спілкуватись у них тільки за темою.

4. Натиснувши кнопку налаштувань біля кожного окремого каналу, можна написати опис, про що йтиметься в цьому діалозі. А ще там можна видалити канал.

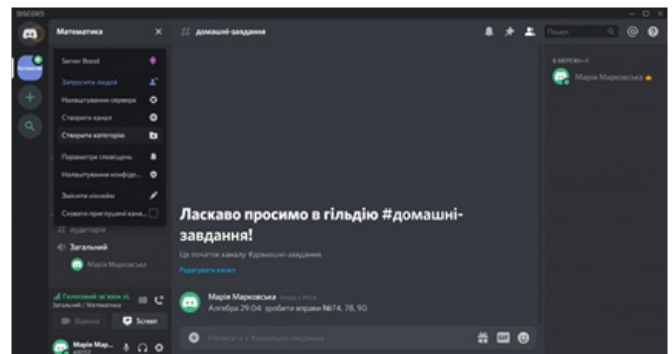
5. Запрошувати учасників до конкретного каналу можна, натискаючи на «+» біля назви каналу.

Як запросити учасників на ваш сервер?

1. Треба натиснути на галочку біля назви серверу, потім натиснути «запросити людей». Далі можна скопіювати посилання й надіслати його людині, яку ви хочете запросити. Якщо вона протягом доби за ним перейде, то потрапить на сервер.

Ви можете натиснути на знак налаштувань біля опції «Встановити необмежений термін дії для цього посилання», або зможете обрати час, протягом якого посилання діятиме та кількість разів, скільки можна перейти за посиланням.

2. Безпечніший метод – знайти людину, яка вже зареєструвалась у Discord, використовуючи її ім'я. Потім – додати в друзі, а потім – додати до свого сервера. Ім'я людини в

Discord складається з того, що вона вигадає, і з чотиризначного номеру, який додає програма. Попередньо треба зібрати нікнейми користувачів, яких ви хочете запросити.

Як створити відеоконференцію в Discord?

1. Відкрийте Discord на своєму ПК чи ноутбучі.
2. Авторизуйтесь.
3. На головній сторінці натисніть кнопку «Створити груповий чат».
4. Зі списку друзів виберіть тих, з ким хочете провести відеоконференцію, та натисніть на кнопку «Створити груповий чат».
5. Після виконання цих дій натисніть значок у вигляді відеокамери.

Якщо вам потрібно провести відеоконференцію в Discord зі смартфона, то знайте, процедура створення відеоконференції в Discord на мобільних пристроях аналогічна.

У цілому можливості програми Discord можна порівняти з відомою програмою Paint, інтерфейс якої до того простий,

що з усім функціоналом можна розібратися досить легко та швидко.

Таким чином, можна констатувати наступні переваги та недоліки сервісу Discord.

Переваги:

- безкоштовність;
- відсутність реклами;
- наявність відеозв'язку і демонстрації екрана;
- майже повна відсутність будь-яких обмежень функціоналу самої програми, пріоритетність розмови (унеможливлення сторонніх звуків), необмежене користування голосовим чатом та необмежена кількість учасників, зручний інтерфейс;

– низьке споживання ресурсів ПК.

Також відмітимо значний функціонал «серверу Discord»:

від регулювання гучності кожного користувача окремо й до розподілу прав і привілеїв у різних користувачів (ролей). Для початку зустрічі (аудіо, відео), чату, пари достатньо тільки повідомити про час і всі учасники зможуть самі приєднатись, відпадає потреба з розсилці запрошень.

Недоліки:

- незручність використання програми через браузер;
- обмеженість на завантаження та передавання великих файлів;
- ймовірність збою при розмовах в голосових чатах за умови, що в користувача дуже малопотужний інтернет чи слабкий сигнал.

Отже, дослідження особливостей Discord як програми для спілкування свідчить, що вона є однією з найкращих не тільки за функціоналом, але й за зручністю та простотою. Крім того, зазначений вище сервіс є досить популярним серед молоді. У порівнянні з іншими програмами створювати конференцію в Discord не потрібно, адже учасники без усіляких посилань можуть зайти в неї при настанні якоїсь події

(пара, консультація тощо). Досить важливим є можливість викладання інформації в текстових чатах, що зводить кількість використання інших чатів тільки до одного в Discord.

Список використаних джерел

Електронні ресурси:

1. Що таке Discord і як ним користуватись? – Режим доступу: <https://tsn.ua/cybersport/scho-take-discord-i-yak-nim-koristuvatis-1816807.html>
2. Усе в одному місці: як програма Discord допоможе організувати дистанційне навчання? – Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/use-v-odnomu-mistsi-yak-programa-discord-dopomozhe-organizuvaty-dystantsijne-navchannya/>
3. Посібник для новачків у Discord. – Режим доступу: <https://support.discord.com/hc/ru/articles/360045138571%D0%A0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%BE%D0%B2-%D0%B2-Discord>

Наталія КУЧЕР,

методист НМЦ ПТО у Харківській області

Разом до перемоги!

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ РОБІТНИКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ПЕРШИЙ КРОК ДО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ

Основний лейтмотив сьогодення для здобувачів освіти – навчання обраній професії. На першому місці – професійна підготовка. Але для того, щоб опанувати сучасні професії, потрібно мати високий загальний рівень знань із предметів загальноосвітньої підготовки, професійні знання та здібності тісно переплітаються із загальноосвітніми.

І першою сходинкою у світ професії повинна стати *українська мова і українська література*. Перша – як джерело інформації та комунікації, а друга – як носій виховних та пізнавальних традицій українського суспільства. Нинішня ситуація сприяє популяризації українського слова, введення його у повсякденний обіг.

Сходинка друга – *іноземна мова*. Багато здобувачів освіти через вторгнення рф потрапили за межі України і перед ними постала проблема мовного спілкування. Вміти спілкуватися іноземною мовою хоча б на елементарному рівні – це реалії сьогодення.

Наступний предмет філологічного

профілю, який із задоволенням сприймають здобувачі освіти – це, безперечно, зарубіжна література. Кого читати і що читати всі обирають самі. Зараз мова йде про те, щоб прибрати з програми письменників, які залишили в сучасному непоміченою агресію проти України, а класиків залишити тільки

тих, чия творчість була пов'язана з життям, звичаями та історією українців. Цей предмет у своїх зв'язках доповнює і відображає розвиток української літератури у світовому контексті.

Історія і правознавство – предмети, без яких ми не уявляємо сучасне навчання. Якщо перший перегукується із усім

всесвітом філологічних дисциплін, то другий є основою сучасного правового життя із усім розмаїттям законодавства, в якому хоч на мінімальному рівні, але повинен орієнтуватися здобувач освіти ЗП(ПТ)О.

Це гуманітарна частина загальноосвітньої підготовки здобувачів освіти ЗП(ПТ)О. Її завдання полягає у «налаштуванні» здобувача освіти для професійної підготовки, яка включає не тільки спеціальні предмети, але й фізику, математику, хімію, біологію та ін.

Сучасні події поставили перед освітянами ЗП(ПТ)О нові завдання, і не виключено, що деякі з них доведеться виконувати швидше, ніж звичайно. Мова йде про підготовку робітників найбільш затребуваних професій транспортного, будівельного та кулінарного профілів.

Так, це буде непросто, так це буде тривало і складно, але головний складник відбудови держави Україна – це наші шановні здобувачі освіти і педагоги ЗП(ПТ)О. Для відбудови потрібні робітники, професійні, завзяті, грамотні, готові підвищувати свій рівень кваліфікації, тобто вміти вчитися. Саме цьому сприяють загальноосвітні дисципліни у ЗП(ПТ)О. Саме тому збільшується психологічне навантаження на викладачів-предметників у цей відповідальний час.

Викладачі-філологи стають не просто психологами, які працюють із здобувачами освіти з різних областей держави, в тому числі, з тих, які зазнали збройної агресії. Викладачі стають своєрідними ініціаторами ідей боротьби за незалежність і справедливість, а черпають свої ілюстративні приклади із джерел літератури. І твори української літератури, і популярні твори зарубіжної літератури на перше місце висували ідею боротьби за вольності й права героїв. Це невіддільне від історії народу, бо є її художнім відображенням через світосприйняття автора-письменника. Як наслідок, до філологів для роботи в цьому напрямку підключаються історики. У них сухі факти, документи і точні дати... І головне – реальні імена героїв, борців за незалежність.

Потрібно вірити в те, що у вас все вийде, як вірили герої літературних творів... Вони подолали труднощі, здобули нові знання і повернулися додому! Так само повинні робити і ми у цю непросту годину.

Згадаймо «українського Жуля Верна» Володимира Владка з його

«Аргонавтами Всесвіту». Долати космічний простір за допомогою нових наукових винаходів і досягнень, досліджувати невідоме, відкривати нове і з тріумфом повертатися на свою планету, зазнавши безліч небезпечних пригод, які, однак, були цілком виправдані через наукову цінність, а для нас, читачів, через детальні описи пригод і техніки. Дружба, бажання працювати в команді, взаємодопомога у складних ситуаціях, прийняття часом необдуманих через молодий вік ризикованих рішень – такому навчав цей роман сучасників.

Або візьмемо інший роман, «Сивий капітан». Тут ми маємо поруч із пригодами головного героя трагічний фінал талановитої особистості, вченого-винахідника, який з патріотичних, вільнолюбних міркувань створив суперзброю, автомобіль «Люцифер», але так і залишився один на один з ворогом, не отримавши підтримки від власного народу.

Пригадаймо творчість Жуля Верна, зокрема його трилогію: «Діти капітана Гранта», «Десять тисяч льє під водою», «Таємничий острів». Небезпечні пригоди, мандри, але знову – допомагає вийти переможцем у складних ситуаціях освіта, наука, винахідливість і розсудливість героїв. Правда, честь, справедливість – такому навчають

читача ці твори. А останні два романи перегукуються із «Сивим капітаном», тому що відображають долю видатної людини і вченого, який допомагає у боротьбі поневоленим народам, людям, які потрапили в складні життєві обставини... Але знову ж таки, відірваність від свого народу врешті-решт призводить до сумного фіналу. Це розуміє і сам герой, але не в змозі уже щось змінити.

Змінійте ви. Ви озброєні досвідом попередніх поколінь, які пройшли через багато випробувань. Боріться за своє життя і здобутки! І перемагайте! Так, як це робили герої наведених вище творів.

Але не долайте труднощі поодиночки, об'єднуйтеся із однодумцями: однокурсниками, викладачами, з тими, хто працює разом із вами і розділяє ваші погляди на розв'язання проблем життя. Підтримуйте колективну творчість, щоб ніяке лихо до вас не приставало. Беріть участь у груповій роботі, пам'ятаючи слова одного з персонажів повісті Панаса Мирного «Лихо давне й сьогочасне»: «Те давне лихо не різнило людей, не розводило їх в різні сторони, не примушувало забувати своїх, навчало держатися купи...» (Панас Мирний «Вибрані твори». – К. Дніпро, 1974. – С.460).

Українська література, як було згадано вище, є відображенням історичних подій, у яких брав участь український етнос. Часом це були радісні події, часом драматичні, а іноді навіть трагічні. І якщо відкрити, наприклад, поему Володимира Сосюра «Мазепа», то ми на власні очі, порівнюючи прочитане і побачене, не тільки в Харкові, переконаємося, що все, описане митцями – правда.

Так! Будував церкви Мазепа,
Церкви і школи. Просвіщав
Він свій народ. Та шкіль не треба
Царю, й він їх позакривав.
Покрилась тьмою Україна,
Засумував старий Дніпро...

(В. Сосюра «Мазепа». –
К. Дніпро. – 2001. – С.94)

Але для того, щоб не повернулися жахливі часи Руїни, повинна проявитися ваша воля до подолання труднощів і перешкод. Саме вона дасть змогу зробити перший крок до відновлення України. І цим кроком повинно стати сумлінне вивчення й викладання предметів загальноосвітньої підготовки,

бо саме через навчання ми бачимо кадровий поступ здобувачів освіти у майбутньому.

А викладачі? Про них буде сказано слово? Так! Буде! Про це сказав ще Олександр Довженко у своєму «Щоденнику». Запис 28.06.1942: «Перше, що треба зразу ж після війни категорично змінити, – це всю систему шкільного й дошкільного виховання. Треба переглянути і перетрусити її зверху донизу. Треба категорично перебудувати становище і роль учителя у суспільстві і в школі» (Олександр Довженко «Зачарована Десна. Оповідання. Щоденник» (1941-1956). – К. Дніпро. – 2001. – С.240).

Ми дуже коротко згадали «Щоденник» О. Довженка, хто матиме бажання – той прочитає, там дуже актуальні для сьогодення питання згадуються... Як і в повісті «Україна в огні».

Не можемо не згадати книгу В.І. Семененка «Історія Східної України. Поновлення кайданів (1917-1922 роки)». У ній розкрито на основі документів із архівів країн Європи та Північної Америки жахіття російського

загарбницького терору, який знову хочуть повернути на землі України. А для того, щоб цього не сталося, освітянська спільнота повинна активізувати свою діяльність у навчанні та співпраці, щоб іти шляхом утвердження і відновлення України.

Можливо, серед Вас є майбутні герої, такі, як Зоряний Корсар з однойменної фантастичної феєрії Олеся Бердника, володар астероїда Свобода. Звичайно, він фантастичний герой і все може, але й ми, об'єднавшись і працюючи й навчаючись заради перемоги, врешті-решт її таки здобудемо!

Отже, підсумовуючи наш невеликий літературний екскурс сторінками історії, можемо з упевненістю сказати: «Ми переможемо, а успіхові будемо завдячувати співпраці здобувачів освіти з викладачами і сумлінним ставленням до вивчення загальноосвітніх предметів, а також предметів професійної підготовки».

Юрій ЯРОШЕНКО,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

З досвіду роботи

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ З ПРЕДМЕТА «ЗАХИСТ УКРАЇНИ» ТА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

Починаючи з 24 лютого 2022 року, коли в Україні розпочалася війна та введено військовий стан у зв'язку із вторгненням військ РФ на нашу територію, в українському суспільстві надзвичайно актуальними є проблеми виховання у молодого покоління патріотичних почуттів, активної громадянської позиції, сприяння усвідомленню здобувачів освіти свого громадянського обов'язку на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей.

Я хочу розглянути деякі питання національної свідомості та патріотичного виховання здобувачів освіти ЗП(ПТ)О на прикладі ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської

області» (далі – Центр).

Основою національної свідомості є патріотизм. Україні необхідні національно свідомі громадяни, здатні забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі, особистості, які своєю діяльністю, любов'ю до Батьківщини прагнуть створити суспільство, зацікавлене в тому, щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної самосвідомості здійснювалися на моральній основі та визнанні пріоритету прав людини.

Заклад освіти мусить стати для молоді маленькою Батьківщиною, яку вони разом з педагогами розбудовують, яку вони люблять і честю якої вони дорожать.

Кожен заклад освіти повинен виховувати в здобувачів освіти прагнення служіння Батьківщині, активної трудової і суспільної діяльності.

Патріотизм – це любов до Батьківщини, свого народу, турбота про його благо, сприяння становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовність відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею.

Метою патріотичного виховання є становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудувати та забезпечувати її національну безпеку, знати свої права і обов'язки, цивілізовано відстоювати їх, сприяти

єднанню українського народу, громадянському миру і злагоді в суспільстві, бути конкурентоспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій української національної культури.

Основними **виховними завданнями** військово-патріотичного виховання є:

- утвердження в почуттях особистості патріотичних цінностей, поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, законів України, державної символіки;
- визнання й забезпечення в реальному житті прав дитини як найвищої цінності держави і суспільства;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її відповідальністю;
- формування етнічної та національної самосвідомості, любові до родини, рідного краю, народу, держави;
- визнання духовної єдності населення усіх регіонів України, спільності культурної спадщини та майбутнього;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- формування мовної культури, оволодіння українською мовою як духовного коду нації.

Військово-патріотичне виховання здобувачів освіти Центру здійснює весь педагогічний колектив.

Директор Центру:

- спрямовує діяльність педагогічного колективу і керує всією роботою з військово-патріотичного виховання

молоді;

- планує основні заходи з військово-патріотичної роботи, організовує і контролює їх виконання;
- організовує та готує обговорення питань військово-патріотичного виховання на засіданнях педагогічної ради, батьківських зборів;
- сприяє матеріальному забезпеченню заходів, що проводяться;
- організовує методичну роботу з особами, які займаються військово-патріотичним вихованням.

Заступник директора Центру з навчально-виховної роботи:

- здійснює заходи з військово-патріотичного виховання в позаурочний час;
- контролює та координує діяльність класних керівників і надає їм постійно допомогу в організації військово-патріотичної роботи із здобувачами освіти;
- залучає до військово-патріотичної роботи як громадські організації, так і військові частини;
- підтримує постійних контакт з викладачем предмета «Захист України» в організації військово-патріотичної роботи молоді;
- забезпечує активну участь здобувачів освіти у різних заходах з військово-патріотичного виховання.

Класний керівник групи:

- планує й організовує роботу з військово-патріотичного виховання в групі;
- бере участь у проведенні заходів військово-патріотичного виховання;
- забезпечує активну участь групи

в різних заходах з військово-патріотичного виховання;

- надає допомогу викладачеві предмета «Захист України» у створенні в групі необхідних умов для оволодіння основними військовими знаннями та навичками.

У сучасних умовах поряд із зростанням виховної функції Центру підвищується роль сім'ї у вихованні молоді, підсилюється значення суспільного виховання. Центр широко використовує допомогу громадськості та батьків у роботі з військово-патріотичного виховання.

Військово-патріотичне виховання в Центрі здійснюється, насамперед, у процесі навчання, де у здобувачів освіти закладається фундамент глибоких знань, формуються світогляд і національна самосвідомість. Здобувачі освіти вчать шанувати землю наших пращурів, вивчаючи свій родовід, а також не забувають про такі поняття, як «Батьківщина», «громадянин» та «патріот». Важко переоцінити значення предметів гуманітарного циклу в морально-політичній та психологічній підготовці майбутніх захисників України.

Основну увагу в системі патріотичного виховання молоді в Центрі зосереджено під час викладання предмета «Захист України». 2022/2023 навчальний рік, наш Центр, як і більшість закладів освіти держави розпочали і проводять свою роботу за допомогою дистанційної форми навчання.

Під час занять здобувачі освіти отримують перше знайомство із специфікою військової служби в різних силових підрозділах держави, вивчають основу військової підготовки щодо виконання обов'язків солдата, дізнаються про особливості служби як в Збройних Сил України, так і інших військових формуваннях відповідно до чинного законодавства, виховують у собі здібності та якості, які необхідні майбутньому захиснику України.

Програма предмета «Захист України» дозволяє під час вивчення кожного розділу використовувати матеріал із життя наших військовослужбовців на прикладах сьогоденної героїчної боротьби проти РФ як військовослужбовців, так і цивільного населення проти диких орд російських завойовників.

Невід'ємною складовою проведення уроків з предмета «Захист України» є нестандартні уроки, особливість

яких полягає в такому структуруванні змісту і форми, яке б викликало інтерес у здобувачів освіти, сприяло їх оптимальному розвитку і вихованню. До нестандартних уроків належать:

- уроки змістовної спрямованості – під час яких основним компонентом є взаємини між здобувачами освіти, засновані на змісті програмного матеріалу – уроки-семінари, уроки-конференції, уроки-лекції;

- інтегровані уроки (уроки-комплекси, уроки-панорами) – їм властиве викладання матеріалу кількох тем блоками, розгляд об'єктів, явищ в їх цілісності та єдності; такі уроки можуть поєднувати різні предмети: «Захист України» та «Історію», «Захист України» та «Географію», «Захист України» та «Фізику» або «Хімію»;

- міжпредметні уроки – з метою «спресувати» споріднений матеріал кількох предметів;

- уроки-змагання (уроки-аукціони, уроки-турніри, уроки-вікторини, уроки-конкурси) – передбачають поділ здобувачів освіти на групи, які змагаються між собою, створення експертної групи, проведення різноманітних конкурсів, оцінювання їх результатів, нарахування певної кількості балів за правильність і повноту відповідей.

Різнманітні предмети, включно з гуманітарними, також сприяють військово-патріотичному вихованню молоді.

Уроки історії України озброюють здобувачів освіти знаннями законів суспільного розвитку, допомагають засвоїти основні відомості про війну та армію. Молодь вивчає героїчні та бойові традиції українського народу та його Збройних Сил.

На уроках *літератури* формуються моральні ідеали молоді на прикладах позитивних героїв художніх творів, встановлюється живий зв'язок далекого минулого із сучасністю, виховується почуття гордості за свою Батьківщину, свій народ, свою Державу.

На уроках *математики, фізики, хімії, біології* здобувачі освіти отримують основи знань, без яких неможливо оволодіти та зрозуміти процеси, які відбуваються під час застосування сучасною військовою технікою та озброєння, засобів індивідуального захисту від зброї масового ураження, вогневої та тактичної підготовки тощо.

У процесі вивчення цих предметів молодь ознайомлюється з впливом науково-технічної революції на розвиток

14 ЩО СВЯТКУЄМО 14 ЖОВТНЯ?

 ДЕНЬ ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ	 ДЕНЬ ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ	 ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА	 ДЕНЬ СТВОРЕННЯ УПА
<ul style="list-style-type: none"> - Встановлено у 2014-му - Вшановують героїзм захисників незалежності і територіальної цілісності України, військові традиції і звичаї українців 	<ul style="list-style-type: none"> - Свято з'явилося у Х ст. після того, як Божа Мати накрила своїм покровом Константинополь, чим врятувала його від знищення - З 14 жовтня дозволялося справляти весілля, місяць називали «весільником» - Князь Ярослав Мудрий 1036-го розбиває печенігів і на знак подяки зводить храм Благовіщення на Золотих Воротах. 1037-го - віддає увесь народ під опіку Богородиці 	<ul style="list-style-type: none"> - Встановлено 1999-го - На Покрови відбувалася Велика рада, на якій обирали гетьмана - Козаки вважали Покрову своєю заступницею - Головна церква на січі завжди - на честь Покрови - Ікона Покрови була в кожному курені 	<ul style="list-style-type: none"> - 1942 року створено УПА - У 1947-му УПА оголосила Покрови своїм офіційним святом - Середнік вік членів УПА - 18-22 роки - Вони збудували близько 10 000 крівок

військової техніки, розв'язують різноманітні вправи, в змісті яких відображається військова тематика. На заняттях із фізичної культури викладачі Центру формують якості, які необхідні молоді, як майбутнім захисникам України, а саме: витримувати різноманітні фізичні навантаження, витривалість, чітка координація і точність рухів, психоемоційний стан.

Додатково в Центрі система патріотичного виховання здійснюється за допомогою різноманітних форм роботи, вибір яких залежить від змісту та завдань виховної роботи та з урахуванням основних напрямів діяльності молоді.

Основними формами патріотичного виховання є:

- інформаційно-масові (дискусії, диспути, конференції, «круглий стіл», вікторини);

- діяльнісно-практичні (лінійки, екскурсії до військового закладу вищої освіти міста, огляди-конкурси, олімпіади);

- діалогічні (бесіди, міжрольове спілкування);

- індивідуальні (доручення, творчі завдання, звіти, індивідуальна робота тощо);

- наочні (виставки професійної творчості, книжкові виставки, тематич-

ні стенди тощо).

Зусилля педагогічного колективу Центру зосереджені на формуванні національної самосвідомості у молоді через створену народом сукупність ідеалів, поглядів, переконань, актуалізацію національних цінностей, що втілює в собі прагнення до державності та соборності, патріотизм, почуття національної гідності, пошану до державних та національних символів, любов до рідної культури, мови, національних свят і традицій.

Кожного року в Центрі проводяться інформаційно-просвітницькі години (бесіди) до пам'ятних дат та визначних подій, державних, народних, християнських пам'ятних дат, а саме: День захисників та захисниць України, День Збройних Сил України, «Подвиг юних заради нашого майбутнього» (пам'яті Героїв Крут), «Україна від краю до краю» (до Дня Соборності), «Голодомор – біль мого народу».

У цьому році під час війни, яку веде проти України РФ, у дистанційному форматі до 14 жовтня в Центрі проводилися різноманітні заходи, приурочені Дню захисників і захисниць України. Але в цей день наша держава відзначає також День Покрови Пресвятої Богородиці, День українського Козацтва

та День створення УПА. Як і до війни, здобувачі освіти були ознайомлені з планом заходів до цього свята, які проводилися з 10.10.2022 по 14.10.2022. У цей період здобувачі освіти кожен день починали із загальнонаціональної хвилини мовчання для вшанування пам'яті всіх загиблих через вторгнення росії в Україну в 2022 році. А далі – проведення конкурсу презентацій, різноманітних вікторин, перегляд online-матеріалів за допомогою інтернет-ресурсів,

проведення конкурсу малюнків, колаж-плакатів та майстер-класу із виготовлення листівок. У заходах брала участь велика кількість молоді Центру. За підсумками проведення заходів було визначено кращих здобувачів освіти, які отримали грамоти і подяки. Підсумок роботи було підготовлено у вигляді презентації.

За таким планом в Центрі буде проведений тиждень з предмета «Захист України», приурочений до Дня

Збройних Сил України.

До війни такі заходи проходили серед здобувачів освіти 1-3 курсу у два етапи. Перший етап – теоретичний, який проходив у кабінеті «Захист України» під керівництвом викладача предмета, а другий – спортивний – проводився в спортивному залі під керівництвом викладачів фізичної культури. У цьому році у зв'язку з війною ці заходи проходять у дистанційному режимі навчання.

Державний навчальний заклад
«Регіональний центр професійної освіти
швейного виробництва та сфери послуг
Харківської області»

**ЗВІТ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ТИЖНЯ
присвяченого «Дню захисників і захисниць України»
2022/2023 н. р.**

(Тиждень було проведено під час дистанційного навчання)
Викладач предмета «Захист України» В.П. Січкач

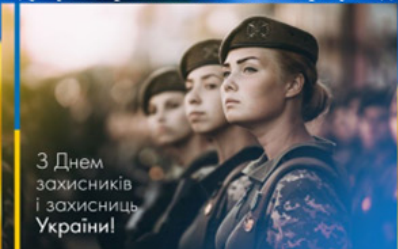
Тиждень присвячений
«Дню захисників і захисниць України» проводиться
в Центрі в період з 10.10.2022 по 14.10.2022

**День захисників і
захисниць України**

14 жовтня

Вітчизну захищати всім потрібно, Бо, наче мати, в нас вона одна.
Щодня, щомиті, а не привагідно, Сьогодні от у нас іде війна –
Московські розв'язали супостати, Щоб захопити море і дуги.
Схотілось їм до рук своїх прибрати, Усе, що є в нас: ріки, береги,
Поля родючі, і ліси чудові, Заводи наші, села і міста.
Все українське знищити в основі, Та от задача не така й проста,
Як їм на думку спало чи здалося, Бо в українців сила й воля є!
Нам бачити їх кривду довелось, То ж ми тепер не віддамо своє!
Бо ми народ! У нас є воля й сила І землю ми свою захистимо.
А боротьба нам душу воскресила І ми себе в образі не дамо!

3 Днем
захисників
і захисниць
України!

2022 рік. Друга війна України проти росії.

Щоранку на протязі тижня проходила загальнонаціональна хвилинка мовчання для вшанування пам'яті всіх загиблих через вторгнення росії в Україну в 2022 році.

ХВИЛИНА МОВЧАННЯ

В пам'ять про усіх,
хто міг би ще жити, якби росія
не почала цю війну.

Вічна пам'ять кожному,
хто загинув за Україну...

До Дня захисників і захисниць України здобувачі освіти Центру підготували презентації під гаслом
«Ми нащадки славного роду»:
1 місце – Талаласва Валерія (група № 22);
2 місце – Лютенко Анна (група № 1);
3 місце – Шмельова Дарина (група № 32).

**З ДНЕМ ЗАХИСНИКІВ І
ЗАХИСНИЦЬ УКРАЇНИ**

У вікторині приймали участь всі здобувачі освіти Центру, які виявили бажання.
Серед дівчат кращий результат показали:
1 місце – Лютенко Анна (група № 1) отримала 300 балів;
2 місце – Ішук Альона (група № 21) отримала 200 балів;
3 місце – Тімченко Ірина (група № 22) отримала 100 балів.

Серед хлопців кращий результат показали:
 1 місце – Іванов Володимир (група № 1) отримав 300 балів;
 2 місце – Левченко Ярослав (група № 1) отримав 150 балів;
 3 місце – Готіашвілі Георгій (група № 1) отримав 100 балів.

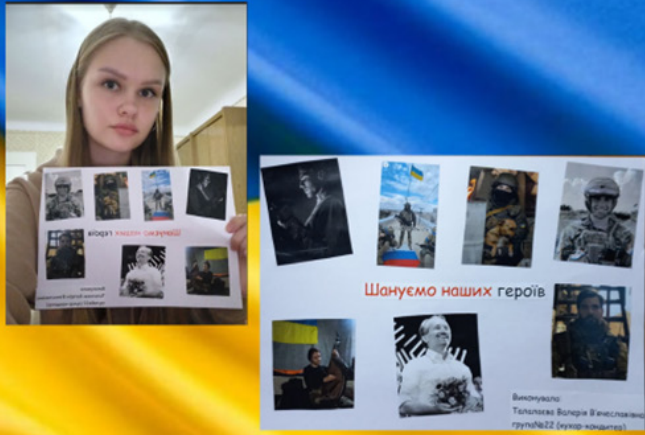

Також серед здобувачів освіти Центру було проведено конкурс малюнків та колаж-плакатів під гаслом: «Там, де ми – там Україна»

1 місце – Кошева Вікторія (група № 22) отримала 100 балів

2 місце – Талалаєва Валерія (група № 22) отримала 70 балів

2 місце – Северіна Марія (група № 21) отримала 70 балів

Також на протязі тижня здобувачі освіти провели Майстер-клас виготовлення Листівок до «Дня захисників і захисниць України».

А знаєте війна колиш закінчиться ...
 І з часом відбудуються міста ...
 Але ні коли більше не повернуться
 Всі ті, кого забрали небеса ...

У минулі роки до Дня захисників і захисниць України та Дня Збройних Сил України в Центр приходили наші випускники, які свідомо обрали професію військового та навчаються у військових закладах вищої освіти нашої держави. Серед них Олексій Гасан, випускник Центру 2019 року, курсант Національної академії Національної гвардії України, та Анатолій Татаринцев, випускник Центру 2020 року, курсант Національної академії сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного.

У грудні 2021 року Олексій Гасан завітав у Центр, розповів молоді про свій військовий заклад вищої освіти, переваги воєнної професії та навчання в академії.

Також здобувачі освіти Центру щорічно у період святкування заходів до Дня захисників і захисниць України та Дня

Збройних Сил України зустрічаються зі своїми однолітками різних шкіл Новобаварського району м. Харкова для участі у різноманітних теоретичних та спортивних змаганнях, вікторинах. Серед заходів з патріотичного виховання молоді вже традиційним стало проведення змагань «Козацькі розваги» до Дня українського козацтва як в нашому закладі, так і за його межами. Останній раз, у грудні 2019 року, здобувачі освіти Центру були в одній із шкіл Новобаварського району під час проведення таких змагань. Виступ був успішним – наша команда здобула 1 місце серед команд учасниць.

Із здобувачами освіти І-ІІІ курсів також проходять виховні заходи:

– у січні – до Дня пам'яті Героїв Крут;

– у лютому – до Дня вшанування пам'яті Героїв Небесної сотні, Міжнародного дня рідної мови», Дня Соборності (Дня Злуки);

– на початку березня щорічно проводяться Шевченківські тижні.

Бібліотека Центру до цих заходів демонструє змістовну тематичну виставку, у якій зібрані матеріали за даною тематикою.

У Центрі вже стало традицією відвідування військового закладу вищої освіти м. Харкова. У грудні 2021 року здобувачі освіти побували в Національній академії Національної гвардії України й отримали позитивні емоції, а також відкрили для себе багато нового щодо військової служби та навчання в цьому закладі вищої освіти.

З метою організації патріотичного виховання в Центрі проводяться різноманітні виховні заходи, зокрема:

– бесіди: «Моя рідна Україна», «Наша вітчизна – Україна», «Державна символіка України»;

– заходи, які виховують любов до української мови: «Свято рідної мови», «Шевченківське слово», «Тиждень

Олексій Гасан

Анатолій Татаринцев (зліва)

української мови»;

– форми роботи, пов'язані з вивченням історії рідного краю і народу: відвідування місць історичних подій, вивчення літератури, збирання документів, влаштування виставок, складання історії свого роду, святкуван-

ня Дня Конституції, Дня Незалежності України;

– форми і методи військово-патріотичного виховання: проведення Дня патріотичної пісні, святкування Дня Перемоги, Дня Збройних Сил України, Дня захисників і захисниць України,

участь у військово-спортивних змаганнях;

– екскурсії до музеїв, зустрічі з ветеранами війни, випуск плакатів, буклетів, газет;

– співпраця з підрозділами Національної гвардії України та спец-

підрозділом національної поліції, які базуються на території Харківської області; за участю останніх у Центрі щорічно проводилися уроки пам'яті та уроки мужності.

Такі форми і методи патріотичного виховання покликані формувати у здобувачів освіти емоційні та поведінкові компоненти, що передбачають ви-

блення вмінь міркувати, аналізувати, ставити запитання, шукати власні відповіді, критично розглядати проблему, робити власні висновки, брати участь у громадському житті.

Досвід роботи Центру показує, що тільки тісна співпраця викладачів, здобувачів освіти, громадськості та військових, яка проводиться систематично,

цілеспрямовано і наполегливо, може виховати справжнього громадянина, готового до захисту своєї Батьківщини.

Віталій СІЧКАР,
викладач предмета «Захист України» ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»

АУДІЮВАННЯ ЯК СПОСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: СКЛАДНОЩІ ВИКОНАННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Інтеграційні процеси українського суспільства до європейського та міжнародного соціально-економічного, культурного, інформаційного простору, ринку праці, що посилюються із вторгненням російської армії в Україну, зумовлюють потребу розглядати англійську мову як важливий засіб міжкультурного спілкування. Адже перше, із чим зіткнулися наші колеги та учні, опинившись у різних країнах світу, – це потреба у налагодженні мовного контакту, у тому числі з представниками англомовної комунікації та представниками іншомовних культур. Це означає, що єдино правильним напрямком у роботі викладача є компетентнісний підхід до навчання, який забезпечує формування та розвиток умінь і навичок здобувачів освіти з лінгвістичної, комунікативної та соціокультурної компетенцій, або іншими словами, базових предметних компетентностей, передбачених навчальними програмами.

Мовна компетентність здобувачів освіти ЗП(ПТ)О передбачає певний рівень сформованості лексико-граматичних та фонологічних навичок.

Комунікативна компетентність дає можливість використовувати вивчений матеріал в усному та письмовому мовленні, у спілкуванні майбутніх кваліфікованих робітників між собою, з викладачем, із друзями з інших країн, тобто здійснювати інтерактивну взаємодію, а це, у свою чергу, вимагає певного рівня, тобто розвитку соціокультурної компетентності.

Як ми знаємо, існують чотири основні навички, які розвиваються на уроках іноземної мови, – **читання, письмо, усне мовлення та аудіювання**. Сьогодні розглянемо складнощі опанування навичок аудіювання.

Існують **три загальні проблеми** під час опанування цієї навички:

- сприйняття інформації на слух;
- запам'ятовування інформації;

• вплив оточення на засвоєння інформації на слух.

По-перше, що таке **аудіювання**? Це пасивна навичка розуміння усного мовлення, яка включає в себе попередні знання, контекстуальні натяки та припущення, що впливають на розуміння змісту всього тексту.

По-друге, аудіювання – це рецептивна навичка, яка допомагає здобувачам освіти краще розуміти мову, удосконалити вимову, розширити словниковий запас.

Існує **2 стратегії** у навчанні аудіюванню:

1. Від простого до складного.
2. Від загального до конкретного.

Від простого до складного – це процес оволодіння аудіюванням на різних рівнях мови (від простих до складних). Градація розуміння така:

Звуки → Слова → Фрази → Речення → Тексти

Зміст повідомлень у цілому

Наприклад, здобувач освіти використовує свої знання лексики, щоб зрозуміти сенс повідомлення через логічні зв'язки між словами (лексичними одиницями). Прослуховуючи новини, він розуміє окремі знайомі слова: **Queen** (іменник), **visited** (дієслово), **Parliament** (іменник в ролі додатку), **last Tuesday** (час, коли відбувається дія). І через частини мови та зв'язку слів у реченні розуміє зміст новини:

Королева відвідала Парламент минулого вівторка.

У рамках цієї стратегії ми можемо використовувати наступні вправи: прослухати текст та знайти певні слова, підкреслити чи відмітити їх у тексті. Слова можна дати заздалегідь, а можна попросити учнів відмітити ті слова, що вони почують. Рекомендовано обирати 6-8 слів, не більше, для того, щоб здобувачі освіти залишалися вмотивованими та зацікавленими. При цьому, можна давати вихованцям аутентичні тексти з

природною вимовою – вони впораються із завданням: коли зрозуміють окремі слова, то зможуть зрозуміти загальний зміст тексту краще.

Стратегія **від загального до конкретного** – це процес, коли обставини або ситуація та попередній досвід здобувача освіти допомагає поступово дійти до розуміння окремих дрібних деталей повідомлення. При застосуванні такої стратегії навчання майбутній кваліфікований робітник активно застосовує так звані **фонові знання** – це попередні та загальні знання, які виступають, як фон для розуміння тексту. Це знання з попередніх тем або обговорень, які були отримані з певних ситуацій або певних контактів з оточенням узагалі.

Як використовувати таку стратегію на уроці? Наприклад, робити **припущення**: здобувачі освіти ЗП(ПТ)О слухають текст 20 секунд, потім обговорюють, роблять припущення, про що цей текст, як будуть розвиватися події. Потім прослуховують увесь текст та перевіряють свої прогнози. **Мега завдання** – зрозуміти текст краще!

У реальному житті ці дві стратегії – від простого до складного та від загального до конкретного – використовуються невід'ємно одна від одної.

Які ж **конкретні складності** виникають у наших вихованців під час прослуховування іноземною мовою?

1. Концентрація уваги та обмежений час уважно сприймати текст іноземною мовою (іноді, особливо коли учень утомився, йому важко сконцентруватись на інформації в аудіюванні. Цей процес буде легше, якщо є якась візуальна або текстова підтримка (фото, картинки, слова, речення, що відносяться до тексту).

2. Обмежений словниковий запас здобувачів освіти.

3. Намагання зрозуміти кожне слово у тексті (коли зупиняється на одному слові чи реченні – пропускає

іншу частину тексту).

4. Швидкість мовлення спікера (якщо вона висока – наближення до мовлення у реальному житті, – то здобувачу освіти важко зрозуміти текст).

5. Розуміння різноманітних акцентів.

6. Зв'язне мовлення (відсутність пауз, текст зливається в єдине ціле). Такі явища, як асиміляція, нечітка вимова звуків, злиття окремих слів призводить до низького рівня розуміння тексту. Усе залежить від вимови самого здобувача освіти: якщо він має гарну вимову, то зрозуміти текст буде легше, тому дуже важливо працювати над вимовою майбутніх кваліфікованих робітників.

Які можна знайти **шляхи вирішення** таких проблем?

- Привчати здобувачів освіти до природнього швидкого мовлення поступово.

- Розділяти завдання на різні ступені складності (від простих до складних).

- Використовувати короткі тексти.
- Працювати над зв'язним мовленням та вимовою.

Щоб подолати складнощі в аудіюванні, ми можемо застосовувати різноманітні завдання під час виконання аудіювання.

Існує **три основні типи завдань**: перед прослуховуванням, під час та після прослуховування аудіювання.

Останнє й не менш важливе завдання – ми повинні намагатися використовувати не одну навичку прослуховування, а й сумісні з нею навички (бажано

Завдання перед прослуховуванням

- «Мозковий штурм» (наприклад, з лексикуою, близькою до лексики повідомлення).
- Показати 5-7 слів із тексту та надати здобувачам освіти можливість здогадатися про тему тексту.
- Припущення, зроблені на підставі картинок або фото, які відображають події в тексті.
- Дати прослухати 20 секунд тексту, потім почати обговорення, яке може бути продовження (такі вправи називаються англійською *teaser*).

Завдання під час прослуховування

- Відповіді на запитання.
- Виявлення помилок.
- Заповнення пропусків (*gaps*).
- Підписання певних деталей тексту (*labeling*).
- Завдання на відповідність (*matching*).
- Вибір відповіді з декількох варіантів (*multiple choice*).
- Робота з нотатками за текстом.
- Речення на True or False (правда чи брехня).
- Список, у якому треба знайти деталі з тексту (*ticking list*).

Завдання після прослуховування

- Прослуховування тексту із звертанням уваги до певних мовних одиниць, до слів, структури речень, до граматичних конструкцій.
- Реакція на зміст повідомлення. Ми завжди слухаємо з певною метою, тому завдання на отримання реакції наближають прослуховування до процесу у реальному житті.
- Підсумковими завданнями на уроці повинні стати завдання, де майбутні кваліфіковані робітники висловлюють свою думку щодо того, що вони почули у повідомленні.

2-3) та різні системи їх поєднання: **прослуховування – читання** – **мовлення** **прослуховування – письмо – мовлення** А також лексичні навички поєднувати зі знанням граматики тощо. Це допоможе краще розвинути навичку аудіювання. Для прикладу подаємо поетапний алгоритм роботи з текстом аудіювання.

Текст для аудіювання

AN ADDRESS WITHOUT A LETTER

Before 1840 there were no stamps. In those day people usually paid a lot of money for a letter when they received it. That is why people who were poor did not write to one another often. But when they sent or received a letter, it was a very important thing for them and many people knew about it.

There is a story from that time about a letter for a poor woman. One day the postman came to her house to bring her a letter. He told the woman to pay a lot of money, which she did not have.

She looked at the letter, and gave it back to the postman. "I cannot pay for it", she said.

Just at that moment a man heard the conversation between the postman and the woman. He came up to the woman and said, "Let me pay for the letter. I have money and I want to help you." Then he gave the postman the money he wanted to get from the woman.

"I thank you very much", said the woman, "but you must not pay for the letter/ It is from my brother. He sends me one letter every three months. He does not write about himself and his family, he writes only my address on the letter. Then I know that he is well, and as I cannot pay for the letter, I give it back to the postman".

1 етап роботи.
На дошці виписані ключові слова оповідання: stamp, receive, poor, pay.

Незалежно від того, знають їх здобувачі освіти чи ні, викладачеві варто нагадати їх значення.

Можна показати учням лист у конверті і сказати:
• Yesterday I received this letter from my brother. Look! There is a stamp on it! (*вказати на марку*) But you know, before 1840 there were no stamps. If somebody received a letter he paid for it. Really, he paid a lot of money (*перевіряємо розуміння слова "paid"*)/ Now you are going to listen to a very interesting story. It's about a woman who was very, very poor, she had no money (*перевіряємо розуміння слова "poor"*). So one day she received a letter. Yes, she received a letter from her brother (*перевіряємо розуміння слова "received"*). But she couldn't pay for it. Now listen to the story and see what happened.

2 етап роботи.
Завдання, які спонукають до активізації розумової діяльності під час слухання.
• Listen to the story and be prepared to answer this questions:
1. Do you think the poor woman was clever?

2. What makes you think so?

Ці запитання викладач записує на дошці і переконується, що всі учасники освітнього процесу їх розуміють. Вони націлюють на сприймання фактів тексту, причинно-наслідкових зв'язків оповідання.

Після цього здобувачі освіти прослуховують оповідання в аудіозаписі (один раз), а викладач перевіряє, чи можуть вони відповісти на запитання.

Варіанти відповідей:

- The poor woman was very clever.
- She did not pay, money for the letter, but she knew that her brother was well.
- He sent her no letter.
- He only wrote her address, and the woman knew that he was well.

Крім того, учням можуть бути запропоновані завдання з метою контрольного розуміння тексту:

- вибрати із декількох речень, написаних на дошці або роздавальних картках, ті, що відповідають змісту тексту;
- викласти зміст тексту іноземною чи рідною мовою у письмовій формі.

3 етап роботи.

Крім контролювання розуміння, розв'язується завдання розвитку усного мовлення на ситуативній основі тексту.

Наприклад:

- Listen to the story again and be prepared to reproduce the conversation between the postman, the poor woman, and the man who wanted to help her.

Or

- Listen to the story again and be prepared to tell

it to somebody who does not know it (perhaps to your father or mother).

Треба робити різноманітні цікаві вправи, щоб майбутні кваліфіковані робітники залишалися вмотивованими та захищеними під час виконання завдань. Надавайте можливість здобувачам освіти висловлювати власну думку про почуту в повідомленні інформацію. Залучайте їх до розробки завдань: це важливо не лише для розвитку навички аудіювання, але й для розвитку самоосвіти наших вихованців, ця навичка в реаліях сучасного світу все більше і більше виходить на перший план.

І головне, що треба пам'ятати при навчанні аудіюванню: тренуватись, тренуватись і ще раз тренуватись!

Список використаних джерел

1. Вакулєнко О. Як організувати ефективне навчання. Типологія уроків // English. – 2019. – №23. – С.3-4.
2. Дербеньова А.Г. Ефективний урок. Поради досвідченого вчителя // Англійська мова та література. – 2011. – №8. – С. 20-1 – 20-16.
3. Скрипник Л.М. Компетентнісний підхід у викладанні іноземної мови. – К., 2019.
4. <https://genezum.org/library/kompetentisnyu-pidhid-na-urokah-anglijskoi-movy-1038>
5. <https://naurok.com.ua/formuvannya-klyuchovih-kompetentnostey-zasobami-ikt-na-urokah-anglijsko-movi-225989.html>

Галина СІПНЕВСЬКА,

викладач ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»

Як живеш, ЗП(ПТ)О?

#BeActive - будь переможцем!

З 23 по 30 вересня 2022 року тривав Європейський тиждень спорту. Протягом восьми років цей суспільно важливий проєкт, ініційований Європейською Комісією, спонукає людей до здорового способу життя – бути активними (#BeActive) не лише

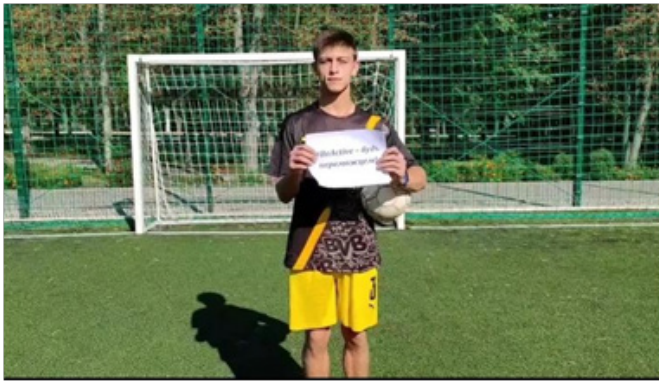
впродовж тижня, але й залишатися такими протягом життя. Спорт і рухова активність сприяють нашому фізичному й розумовому самопочуттю. Відсутність рухової активності не лише негативно впливає на суспільство та здоров'я людей, але й призводить до

економічних втрат. Крім того, спорт є вагомим частинкою національної культури й здоров'я України.

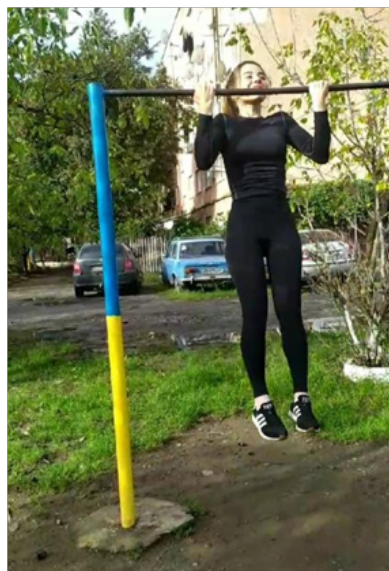
Відтак викладачі фізичної культури Лозівського центру професійної освіти Харківської області Савін О.В., Гавричков М.В., Тимченко В.Я. та учні

Керівник фізичного виховання Савін О.В.

Учень групи №1 Шевченко Іван

груп №30, 32, 28, 29, 1 приєдналися до онлайн-челенджу #BeActive – будь переможцем! і продемонстрували свої вміння та навички під час виконання фізичних вправ, підтягування, підймання гіри, згинання та розгинання рук в упорі лежачи, з м'ячем та на тренажерах. Захід проходив у відеоформаті у формі естафети з передаванням аркуша з лозунгом тижня «#BeActive – будь переможцем!», метою якого була популяризація здорового та активного способу життя серед учнівської молоді, сприяння фізичної активності та спорту, набуття корисних життєвих навичок, які допоможуть учасникам стати не лише фізично загартованішими, а й зміцнити ментальне здоров'я та перемогти страх, тривогу та стрес від страшних подій, що нині тривають в Україні.

Ми за спорт та здоровий спосіб життя!!!

Учениця групи №29 Рижа Оксана

НАШІ НЕВЕЛИКІ ПЕРЕМОГИ

У рамках Дня захисників та захисниць України для учнів I курсу Лозівського центру професійної освіти Харківської області проведено онлайн-конкурс – змагання «Козацькі розваги» за номінаціями:

– бліцопитування (хто більше дасть правильних відповідей на запитання за 1 хв.);

Викладач фізичної культури Гавричков М.В.

Учень групи №1 Шевченко Євген

Викладач фізичної культури Тимченко В.Я.

Учениця групи №28 Шкарупа Варвара та групи №32 Щочка Аліна

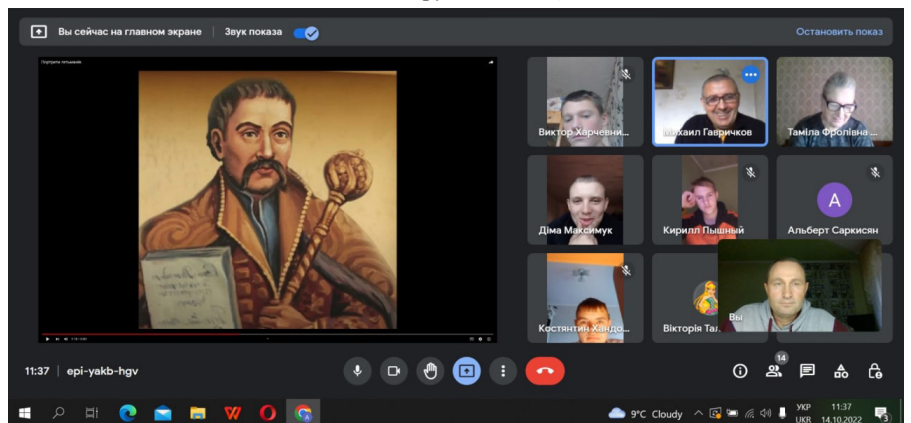
- прислів'я (вправа на відповідність);
- гетьмани Запорізької Січі (відгадати прізвище гетьмана за портретом);
- козацькі ребуси;
- знайди відмінності.

Участь брали команди в складі 3 учнів. Конкурс оцінювало компетентне журі: методист Лозова Т.Ф., керівник фізичного виховання Савін О.В. та викладач фізичної культури Гавричков М.В.

Дуже цікаво та напружено пройшла інтелектуальна боротьба хлопців, але як завжди – перемагають найсильніші.

Місця розподілились таким чином:

- **I місце** - команда групи №21 – професія «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, водій автотранспортних засобів категорії «С» (Кононенко Данило, Пишний Кирило, Назарук Олександр);

- **II місце** – команда групи №20 – професія «Зварник» (Хандога Костянтин, Харчевніков Віктор, Максимук Дмитро);
- **III місце** – команда групи №22 – професія «Верстатник широкого профілю» (Саркісян Альберт, Сліпуха

Микита, Талах Вікторія).

Вітаємо переможців та призерів конкурсу! Так тримати!!!

Олександр САВІН,
керівник фізичного виховання
Лозівського центру професійної
освіти Харківської області

На допомогу педагогу

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників: диверсифікація форм та суб'єктів

Цілями підвищення кваліфікації педагогічних працівників є, насамперед, розвиток їхньої професійної компетентності; формування стійких навичок системної рефлексії педагогічного процесу та його результатів; формування структурної цілісності педагогічної діяльності кожного працівника.

Також вчасне підвищення кваліфікації є необхідною умовою атестації педагогічних працівників.

Педагоги самі можуть обирати вид, форму та суб'єкт підвищення кваліфікації. Вибір повинен поважатися та підтримуватися адміністрацією закладу освіти. Педагогічна рада на основі

пропозицій педагогів затверджує річний план, який буде з одного боку враховувати усі їх потреби, а з іншого – фінансову можливість закладу освіти.

Педагогічний працівник повинен

дотримуватись таких дій:

- подати пропозицію до плану підвищення кваліфікації на відповідний рік;
- оформити заяву про направлення на підвищення кваліфікації;
- оформити заяву про прийняття на підвищення кваліфікації;
- оформити клопотання про визнання педагогічною радою результатів підвищення кваліфікації;
- надати копії отриманих документів про підвищення кваліфікації.

При виборі курсів педагог повинен орієнтуватись на напрямки підвищення кваліфікації і компетентностей:

- розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій);

- формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей умінь, визначених Законом України «Про освіту», а саме:

- вільне володіння державною мовою;

- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;

- математична компетентність;

- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;

- інноваційність;

- екологічна компетентність;

- інформаційно-комунікаційна компетентність;

- навчання впродовж життя;

- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;

- культурна компетентність;

- підприємливість та фінансова грамотність;

- інші компетентності, передбачені стандартом освіти:

- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки;

- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами;

- використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;

- мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність;

- розвиток управлінської компетентності (для керівників закладів освіти та їх заступників);

- формування професійних компетентностей галузевого спрямування, опанування новітніми виробничими технологіями, ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, станом і тенденціями розвитку галузі економіки, підприємства, організації та установи, вимогами до рівня кваліфікації працівників за відповідними професіями;

- формування педагогіки партнер-

Порадник для самооцінювання

- Подумайте, чи є щось, чого б Вам давно хотілося навчитися (чи вдосконалити)?
- Ознайомтеся із переліком рекомендованих напрямів підвищення кваліфікації
- Ознайомтеся із професійним стандартом
- Дайте відповіді на запитання нижче та подумайте, чи потрібно Вам врахувати щось із цього при плануванні свого підвищення кваліфікації.
 - Ви викладаєте один чи кілька предметів? Як? Якщо кілька – які з них викладаєте довше, а які – недавно.
 - Чи є Ви керівником / керівницею закладу освіти? Як давно? Чи протягом першого року після призначення на посаду Ви проходили курс підвищення кваліфікації з управлінської діяльності обсягом не менше 90 навчальних годин?
 - Над якими темами й завданнями працює колектив закладу (стратегічний план, освітня програма тощо)? Як у зв'язку з цим виникають потреби у професійному зростанні?
 - Чи змінилося щось у Вашому закладі освіти / класі останнім часом (наприклад, з'явилися діти з інвалідністю чи з національних меншин, чи були конфлікти з батьками, чи почалося запровадження якоїсь нової програми)?
 - Які виклики постають перед освітою у світовому масштабі та з врахуванням міжнародних зобов'язань України? А які на національному, регіональному й місцевому рівні (перспективи програми розвитку, стратегії тощо органів місцевого самоврядування)?

- Які новачки з'явилися в освіті, викладанні, методиках останнім часом?
- Про що Ви чули / читали? Про що розповіли колеги? Що Вас зацікавило?
- Які пропозиції у сфері підвищення педагогічної кваліфікації наявні в найзручнішому для Вас доступі?

- Усі вписані та позначені напрями організуйте у три блоки:
 - із чого розпочати одразу,
 - що відтермінувати в перспективі на 3-4-5 років,
 - що потребує докладнішого вивчення й продумування, консультації з колегами, керівництвом.
- Проаналізуйте, які можливості, де, у яких суб'єктів підвищення кваліфікації, за якою ціною доступні за напрямками першого блоку («розпочати одразу»).

ства, дотримання академічної доброчесності, запобігання та припинення булінгу (цькування), порушення гідності дітей, формування у них культури нетерпимості до проявів дискримінації та корупції, надання дітям домедичної допомоги тощо.

Щоб обрати напрямок, рекомендовано провести самооцінювання компетентностей і педагогічної майстерності.

За результатами самооцінювання й аналізу можливостей можна сформувавши індивідуальний план професійного розвитку на найближчий рік та ширший – на кілька наступних років. Цей план визначить траєкторію професійного розвитку – персональний шлях реалізації професійного потенціалу, що ґрунтується на вільному виборі закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності, видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих (постанова КМУ від 29.07.2020 № 672).

При виборі суб'єкта підвищення кваліфікації необхідно звернути увагу на наявність програми; досвід тих, хто ведуть її; тривалість курсу; відгуки тих, хто проходить програму; рекомендації центрів професійного розвитку.

НМЦ ПТО у Харківській області вивчено питання щодо суб'єктів підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О і дійшов таких результатів.

Найпоширенішими закладами серед керівних кадрів ЗП(ПТ)О були Українська інженерно-педагогічна академія та ВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Викладачі професійно-теоретичної підготовки та майстри виробничого навчання надали перевагу Українській інженерно-педагогічній академії. Більшість викладачів

предметів загальноосвітньої підготовки та інших педагогічних працівників обрали Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди.

В Україні триває воєнний стан у зв'язку зі вторгненням РФ. Команда МОН України запропонувала платформи із безкоштовними онлайн-курсами за різними напрямками, де можна самому керувати часом і об'ємом проходження курсу в день.

1. www.coursera.org

На цій онлайн-платформі розміщено більше 2 тис. курсів із понад 180 спеціалізацій на 4 освітніх рівнях, зареєстровано близько 25 млн. слухачів – тут можна навчатися та отримувати кредити 149 провідних університетів світу, які є партнерами Coursera. У разі успішного закінчення курсу користувач отримує сертифікат. Протягом навчання слухач повинен переглядати лекції, які надсилаються йому щотижня, читати рекомендовані статті та виконувати домашні завдання. Деякі курси мають українські субтитри.

2. www.khanacademy.org

На сайті є кілька тисяч безкоштовних мікролекцій із математики, фізики, хімії, історії, фінансів, економіки, біології, мистецтва, комп'ютерних наук тощо.

3. www.edx.org

EdX заснований Гарвардським

університетом і Масачусетським технологічним університетом у 2012 році, є центром онлайн-навчання та надає послуги масових відкритих онлайн-курсів (МВОК) на відкритій безкоштовній платформі OpenEdX, пропонуючи слухачам високоякісні курси за 24 напрямками, серед яких комп'ютерні технології, статистика, література та інші. Онлайн-курси повторюють реальні лекції, які викладаються в Гарварді, університеті Корнуелла та інших відомих закладах освіти. Курси безкоштовні, проте отримання сертифіката потребує оплати.

4. www.udacity.com

Більшість курсів Udacity – технічного напрямку. В окремі розділи винесено матеріали з математики, бізнесу, дизайну, інших наук (фізика, біологія). Усього Udacity пропонує близько 30 курсів, які діляться за рівнем складності: новачок, досвідчений, профі. У кожному курсі є кілька уроків, які містять відео. У кінці заняття є завдання, яке допоможе перевірити засвоєння матеріалу. Кожен курс триває близько 2 місяців, а щотижня на навчання треба витратити орієнтовно 6 годин.

5. www.canvas.net

Проект Canvas Network відрізняється великою різноманітністю курсів, які проводять різні за рівнем підготовки та напрямом діяльності люди: доктори наук, менеджери, письменники. Курси не мають єдиного підходу до викладання. Із особливостями кожного курсу можна ознайомитися в описі. Курси тривають 2-3 тижні, анонсуються за місяць і раніше, що дозволяє бажаним попередньо записатися. Canvas Network пропонує безкоштовні, умовно безкоштовні та платні курси. Умовно безкоштовні передбачають придбання додаткових навчальних матеріалів (посібників, літератури), а платні дозволяють заробити кредити в системі безперервної освіти.

6. www.udemy.com

Udemy – платформа, що пропонує освітні проекти, розподілені на 16 категорій, які викладаються практиками. Тут представлені найрізноманітніші курси, серед яких продуктивність, стиль життя чи музика. Є як безкоштовні курси, так і платні.

Навчальні матеріали представлені у вигляді відео, аудіо, презентацій і тексту. Після закінчення курсів слухачі можуть отримати сертифікат таких відомих компаній, як Cisco Systems, Microsoft Corporation, Financial Industry Regulatory Authority та інших.

7. prometheus.org.ua

Prometheus – українська безкоштовна платформа онлайн-освіти, яка створена у 2014 році. Серед її партнерів найкращі заклади вищої освіти країни. Prometheus надає безкоштовну можливість університетам, провідним викладачам і компаніям-лідерам публікувати та розповсюджувати курси. Кожен курс складається з відеолекцій, інтерактивних завдань, а також форуму, на якому студенти мають змогу поставити запитання викладачу та спілкуватися. Успішне завершення курсу дасть змогу отримати електронний сертифікат, який підтверджуватиме здобуті знання. Курси на Prometheus доступні в мережі у будь-який час, платформа також пропонує мобільний додаток для Android та iOS.

8. www.ed-era.com

EdEra (Education Era) – освітній проєкт, що має на меті зробити навчання в Україні якісним і доступним. Усі курси тут безкоштовні, проте після закінчення кожен охочий може віддячити проєкту. До кожної лекції (коротких відео, запитань і завдань для кращого засвоєння матеріалу) додається супроводжуючий матеріал – конспект з ілюстраціями та поясненнями. Кожного тижня слухачі виконують домашнє завдання, а в кінці курсу складають іспит. Навчатися можна в будь-який зручний час, а успішність підтверджується сертифікатом.

9. www.futurelearn.com

Future Learn – освітня платформа Відкритого університету, що має 40-річний досвід дистанційного навчання та онлайн-освіти.

10. openup.edu

OpenupEd – перша й наразі єдина загальноєвропейська МВОК-ініціатива, заснована у 2013 році Європейською комісією та Європейською асоціацією університетів дистанційного навчання (EADTU).

11. iversity.org

Iversity – європейський освітній онлайн-ресурс, що від 2011 року спеціалізується на проведенні інтерактивних курсів і лекцій для закладів вищої освіти, а від 2012 року розміщує на своїй платформі МВОК. Наразі Iversity є однією з небагатьох платформ, завдяки якій за проходження онлайн-курсів слухачі з усього світу можуть отримати ECTS-кредити.

12. online.stanford.edu

Stanford Open Edx – платформа, що пропонує різноманітний доступ до професійного освітнього контенту від численних шкіл і університетських кафедр, а також можливість безкоштовно брати участь у онлайн-курсах, які організовують викладачі Стенфордського факультету.

13. www.codecademy.com

Codecademy заснована у 2011 році інтерактивна онлайн-платформа з вивчення 7 мов програмування – Python, PHP, jQuery, JavaScript, Ruby, а також описових мов зовнішньої розмітки сторінок HTML і CSS. Сайт дозволяє кожному створювати та публікувати нові курси, використовуючи Course Creator, а для деяких курсів існують «пісочниці», в яких користувачі можуть тестувати свої програмні коди. Codecademy також запустила iOS-додаток «Hour of Code» для тих, хто прагне вивчати програмування в ігровій формі.

14. www.apple.com/education/itunes-u

Ця платформа містить великий перелік запропонованих дисциплін, як і список закладів освіти, що надають лекції. Часто в уроці є допоміжні файли, в яких пояснюються деякі аспекти лекцій або ж наводяться приклади застосування пройденого уроку.

15. uk.duolingo.com

Якщо ви поставили перед собою мету вивчити іноземну мову, тоді вам у пригоді стане безкоштовна платформа Duolingo, у якій є український інтерфейс. Навчання проходить в ігро-

вій формі, з кожним рівнем завдання стають складнішими, а за їх виконання ви отримуєте «гроші» – лінготи. За них можна купити перехід на вищий рівень. Більше уваги приділяється письмовим урокам і диктантам, розмовній мові – менше.

16. www.ted.com

Некомерційний проєкт, який щороку збирає в Единбурзі та Лонг-Біч науковців, бізнесменів, політиків і активістів зі всього світу. Мета конференції – поширити серед суспільства унікальні та цікаві ідеї. Після конференції їхні промови з'являються на сайті TED. На сайті можна знайти більше 2 тисяч відео, до більшої частини з яких є субтитри українською мовою, а деякі навіть озвучені українською.

17. vumonline.ua

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом їх участі у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо здійснюється відповідно до річного плану підвищення кваліфікації закладу освіти та не потребує визнання його педаго-

гічною (вченою) радою.

Обсяг (тривалість) такого підвищення кваліфікації визначається відповідно до його фактичної тривалості в годинах (без урахування самостійної (позааудиторної) роботи) або в кредитах ЄКТС (з урахуванням самостійної (позааудиторної) роботи), але не більше, ніж 30 годин або 1,5 кредиту ЄКТС на рік.

Отже, від того, наскільки підприємець має можливість професійно розвивати себе, підвищувати свою кваліфікацію насправді, залежить справжність змін:

- більше часу на підвищення кваліфікації;
- свободу вибору (саме тих курсів, які цікавлять);
- залучення нових провайдерів, гро-

мадських організацій, які мають успішний досвід у роботі з педпрацівниками.

Педагогічний розвиток педагога направлений, щоб приносити кращі навчальні результати здобувачам освіти.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників» від 21.08.2019 №800 (із змінами)

2. Інформаційно-аналітичний матеріал щодо основних напрямів роботи Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області у 2021/2022 навчальному році. – Режим доступу: <http://nmc.ptu.org.ua/publiczna-informaciya/>

3. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/platformi-dlya-vdoskonalennya-navichok-i-samorozvitku>

Валентина ЦЕЛУЙКО,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

Підвищення кваліфікації

Разом із визначними лідерами сучасності: цінності, досвід, знання, компетентності і технології для формування успішної особистості та трансформації оточуючого світу

(У рамках VI Міжнародної програми підвищення кваліфікації керівників закладів освіти і науки, а також педагогічних та науково-педагогічних працівників)

У липні-серпні 2022 року мені пощастило взяти участь у VI Міжнародній програмі підвищення кваліфікації керівників закладів освіти і науки, а також педагогічних та науково-педагогічних працівників «Разом із визначними лідерами сучасності: цінності, досвід, знання, компетентності і технології для формування успішної особистості та трансформації оточуючого світу» (далі – Програма). Ця Програма була створена для педагогічних працівників за участю спікерів із різних областей діяльності: фізиків, математиків, IT-шників, програмістів, спортсменів, медиків, мистецтвознавців, артистів, біологів, хіміків, економістів, філологів, лінгвістів, юристів, істориків, політологів, міжнародників, географів, філософів, фахівців з держуправління,

технічних, природничих та педагогічних наук, а також керівників всіх рівнів та тих, хто готовий ними стати в найближчій перспективі.

Тривалість Програми – з 23 червня до 20 серпня 2022 року, вручення Міжнародних Сертифікатів – 20 серпня 2022 року.

The International Historical Biographical Institute (Dubai – New York – Rome – Burgas – Jerusalem – Beijing) запросив керівників закладів освіти і науки, вихователів дошкільних закладів, методистів, вчителів та науково-педагогічних працівників взяти участь у Програмі, яка фінансувалася за рахунок міжнародного гранту в еквіваленті EUR 1 200 000, наданого ІНБІ за фінансової підтримки ОАЕ, Італії, Болгарії, США, Ізраїлю та Китаю, а також залучення

благодійних внесків.

Понад 100 видатних міжнародних лідерів були разом з нами протягом 2-х місяців. Це були 180 годин чистого Натхнення, Ідей, Досвіду та Нових Знань.

Цю Програму адаптовано відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 №1133.

Учасники прослухали лекції та виступи відомих світових лідерів у сфері політики, бізнесу, науки, культури, освіти, зокрема, Елона Маска, Джеффа Безоса, Рея Далію, Еммануеля Макрона, Сергія Бріна і Ларрі Пейджа,

Майка Тайсона, Джорджа Лукаса, Тіма Кука, Джеймса Камерона, Крістофера Нолана, Джорджа Мартіна, Дена Брауна, Меріл Стріп, Тома Круза, Марго Роббі, Річарда Бренсона, Кеті Перрі та багатьох інших. У програмі взяли участь 5 Нобелівських і 2 Пулітцерівських лауреатів, 12 лауреатів премії «Оскар» та переможців інших Міжнародних премій.

У Програмі забезпечувався переклад або субтитрування, крім того, була наявна можливість дивитися записи в оригіналі англійською мовою з субтитрами. Форма участі у заході була дистанційна, в режимі відеозапису, що дозволило переглядати виступи та лекції в зручний для учасників час.

Що ж дала педагогам участь у цій Програмі? Педагоги успішно пройшли атестацію та отримали наступні кваліфікаційні категорії та члені і педагогічні звання, підтвердили свій міжнародний науковий та освітній досвід, що призведе до появи перспектив стрімкого кар'єрного зростання, дозволить педагогам реалізувати свої амбіції щодо зростання, розвитку та досягнень.

Сертифікат про проходження Програми на 180 годин або 6 кредитів ECTS (з них 15 годин передбачено під питання інклюзивної освіти/0,5 кредиту ECTS), в якому зазначено отримання Міжнародного освітнього гранту №EG/V/22/05/08 (пункт 10 ліцензійних умов) та загальні, ключові та професійні компетентності, набуті під час проходження програми, які вимагаються Міністерством освіти і науки України.

Присвоєння кваліфікацій Міжнародного керівника категорії Б у галузі освіти чи науки, згідно з класифікацією ЮНЕСКО та Міжнародного вчителя/викладача, що підтверджує високий рівень отриманої кваліфікації

і дозволяє, в тому числі, іноземцям, які мають диплом про вищу освіту, претендувати на роботу і займати посади в галузі освіти або науки, та визнається в 120 країнах світу, зокрема, Близького Сходу, Північної Африки, в Китаї, Індії, Японії, Україні, США, країнах ЄС та Латинської Америки.

Витрати педагогічних працівників для участі в Програмі склали 1500 грн. реєстраційного внеску. Міжнародним освітнім грантом покривається решта вартості в розмірі 81500 грн.

Після проведення реєстрації на програму учасникам були виставлені платіжні реквізити для сплати реєстраційного внеску, а після підтвердження оплати, учасник отримав доступ до закритого каналу, де з початком програми розміщувалися лекції та виступи спікерів. Координатором Програми в Україні виступив доктор історичних наук, професор Недужко Юрій Вікторович.

Коли я дізналася про цю Програму, була у захваті. Мені було дуже цікаво, адже нечасто можна почути стільки видатних людей сучасності на одному заході.

Побачила захоплюючі відео міста

Дубай, його величезні споруди. Стало трохи прикро. Навіщо така розкіш? Може краще дати їжу людям, які потребують. Просто задовольнити базові потреби величезної кількості людей. Ідеї комунізму зараз не в тренді. Але як у тому анекдоті, комуністи хотіли, щоб не було бідних. Можливо, колись наш світ до цього прийде. Всі люди зможуть жити в мирі, щасті, благополуччі. Мати роботу, яка зможе забезпечити достойне існування. Людство назавжди забуде про війни, зброю, небезпеку, яку самі собі створюють. Собі і всьому людству. Так, я намалювала ідеальний світ. Але дуже хочеться, щоб так і було. Щоб кожен міг займатися улюбленою справою. Щоб у сім'ях була злагода і добробут. Щоб сусіди жили у мирі. Діти мали щасливе дитинство, навчалися, грали, розвивалися. Космічні дослідження будуть мати тільки мирні цілі, атом буде служити людству лише для мирних потреб. Люди поборють хвороби і бідність.

Може, так буває? Ми можемо зробити саме так. Щоб у людства було майбутнє на нашій планеті Земля. Кажуть, Земля побудована на енергії любові. Бажаю, щоб людство повною мірою приймало цю чудову і миротворчу енергію.

Сучасному педагогу треба мати багато нових навичок, щоб новому поколінню було цікаво отримувати знання і новий досвід. Тому саме педагогу треба навчатися, бути обізнаним, освоювати нові можливості проведення освітнього процесу. Добре, що сучасні педагоги, освітяни, можуть зараз почути людей, які досягли певних успіхів у житті, розповіли про свій досвід.

Такі заходи потрібні людям. Кожному потрібне спілкування. Спілкуючись з успішними людьми, хочеться покращити життя своє і сус-

пільства, принести користь людству. Хотілося б трохи доповнити статтю текстом про те, що ми і різні, і єдині в своїй потребі миру й благополуччя.

«Права людини як броня – вони захищають нас; вони як правила – говорять нам, як себе поводити; і вони як арбітри – ми можемо до них звертатися. Вони абстрактні – як емоції, і як емоції, вони належать усім й існують, що б навколо не відбувалося. Вони схожі з природою, тому що їх можна зневажити; та з духом, тому що їх неможливо зруйнувати.

Подібно до часу, вони однаково ставляться до всіх нас: багатих і бідних, старих і молодих, білих і чорних, високих і низьких. Вони пропонують нам повагу і вимагають від нас ставитися з повагою до інших. Вони подібні до доброти, правди і справедливості: ми можемо мати розбіжності в думках стосовно їхнього визначення, але ми впізнаємо їх, коли бачимо, що їх порушують. Універсальність прав людини жодним чином не загрожує багатому різноманіттю індивідуальностей чи культурних відмінностей.

Різноманіття може існувати і в суспільстві, де всі рівні і однаковою мірою заслуговують на повагу. Права людини служать мінімальним стандартом, який стосується всіх людей; кожна держава і суспільство може визначати і застосовувати вищі або конкретніші стандарти. Наприклад, у сфері економічних, соціальних і культурних прав ми зобов'язані відважитися на кроки для досягнення прогресу у повній реалізації цих прав, але не існує закріпленого стандарту щодо підняття податків для сприяння цьому. Кожна країна або суспільство самостійно визначає таку політику, ураховуючи власні обставини.

Ідея того, що люди мають невід'ємні

права, корениться в багатьох культурах і стародавніх традиціях. Численні приклади шанованих правителів і найважливіших збірників законів з історії людства показують нам, що цінності, втілені в правах людини, не є ні «західним винаходом», ні винаходом ХХ століття. Вони є реакцією на всесвітні потреби людей і на пошук справедливості. Усі суспільства мають свої ідеали і системи забезпечення справедливості – в усних чи письмових традиціях, хоча не всі ці традиції збереглися. Права людини: постійно змінюються, постійно розвиваються.

Не на всі питання є чіткі відповіді – навіть сьогодні вони залишаються предметом запеклих суперечок. Ці суперечки досить важливі. Вони вказують як на плюралізм у підходах, що є головним для ідеї прав людини, так і на те, що права людини – це не наука, не застигла «ідеологія», а область етичної та правової думки, яка розвивається. Ми не завжди маємо очікувати чорнобілі відповіді.

Ці питання є складними, і вони можуть бути відповідним чином збалансо-

вані тільки при індивідуальному підході до кожного випадку. Право на свободу від рабства тепер універсально визнано як основне право людини. Відміна смертної кари сьогодні – це передумова для членства в Раді Європи. Ми маємо вірити, що багато з цих питань буде вирішено. Тим часом можна включитися в дискусію і винести власне судження щодо спірних питань, нагадавши про дві основні цінності: рівність і людську гідність. Якщо якоюсь дією стосовно будь-якої людини принижується її людська гідність, значить, це суперечить духу прав людини» (джерело: <https://www.coe.int/uk/web/compass/what-are-human-rights->).

Я хотіла б, щоб у всьому світі люди мали рівні права, і діти росли щасливими. Щоб в нашій країні діти, молодь жили в мирі, забули слово «війна», змогли повернутися до своїх домівок, до мирного життя. Щоб наші люди реалізували свої права і жили в вільному суспільстві.

На завершення хочу подякувати організаторам і спікерам заходу, зокрема, Борису Джонсону, Елону Маску, Джорджу Соросу, Джастіну Трюдо, Мухаммеду бин Рашиду аль Мактуму, Анджеліні Джолі, Джоанні Роулінг, Еммануелю Макрону, Ангелі Меркель, Леді Гага, Мадонні, Кім Кардашьян, Стівену Спілбергу, Джорджу Лукасу, Девіду Бекхему, Крістіану Роналду, Арнольду Шварценеггеру, Марку Цукербергу, Річарду Бренсону, Маріо Драггі, Джессіці Альбі, Мішель Обама та багато-багато іншим за підтримку нашої держави.

Хай буде мир у всьому світі.

Слава Україні!

Ольга ГРИГОРОВА,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

КОЛАБОРАНТ - жертва ситуації, чи свідомий зрадник

Слово «колаборант» походить від французького *collaborateur*, яке увійшло в обіг під час наполеонівських воєн на позначання французів, які займалися контрабандою товарів з Британії, континентальну блокаду якої Наполеон проголосив декретом 1806 року про заборону всім союзним і залежним від Французької імперії державам торгувати з Туманним Альбіоном. Під означення колаборант підпадали і особи, які допомагали французьким монархістам незаконно залишити територію імперії

Термін «колабораціонізм» походить від французького слова *collaboration*, що означає «співробітництво». Його було використано французьким генералом Анрі Петеном, який очолював так званий режим Віші та закликав французів до співпраці з нацистською Німеччиною. Термін швидко увійшов і до інших мов та набув такого значення:

– у широкому сенсі – співпраця населення або громадян держави з ворогом в інтересах ворога-загарбника на шкоду самій державі чи її союзників і участь у переслідуванні патріотів країни, громадянином якої є колаборант; у роки Другої світової війни колабораціонізм був явищем розповсюдженим – мав місце практично в кожній окупованій країні.

– у вузькому розумінні – співробітництво французів із німецькою владою у період окупації Франції у ході Другої

світової війни; проте загальновідома не лише добровільна співпраця французів, але і данців, норвежців, татар, білорусів, українців, росіян та інших народів, з німцями за умов окупації останніми їхніх країн.

Розрізняють такі типи колабораціонізму:

– **воєнний колабораціонізм** – сприяння противнику зі зброєю у руках: служба у військових формуваннях, поліцейських структурах, в органах розвідки та контррозвідки;

– **економічний колабораціонізм** – співробітництво у будь-яких галузях економіки;

– **культурний (духовний) колабораціонізм** – співробітництво з окупантами в духовній сфері, що під час Другої світової війни сприяло поширенню серед населення вірнопідданських почуттів, пропаганди винятковості арійської раси, підвищенню психологічного настрою окупантів;

– **побутовий колабораціонізм** пов'язаний із встановленням дружніх відносин між окупантами та населенням;

– **політичний, адміністративний колабораціонізм** – співробітництво в окупаційних органах влади.

На відміну від загального трактування поняття «колабораціонізм» комуністичні режими Східної Європи були схильні розглядати також як військових чи кримінальних злочинців, так і тих людей, які:

– пасивно виконували свої громадянські обов'язки без скоєння злочинів (але громадянський лад повинен забезпечити агресор згідно з міжнародною Гаазькою конвенцією 1907 року);

– були до цього примушеними (але це порушення своїх обов'язків агресором, а не окупованим населенням);

– були військовополоненими (також не є злочином; офіційний статус та захист надано Женевською конвенцією 1929 року);

– вели національно-визвольну боротьбу проти колоніального режиму чи боролись як партизани проти окупантів, це не є злочином – за Женевською конвенцією 1949 року вони були визнані комбатантами, та на них поширені права військовополонених;

– були громадянами інших держав;

– перейшли на бік ворога в штучно створених цією державою умовах, які становлять загрозу для життя людини чи навіть існування національної, етнічної чи релігійної групи (наприклад, депортація, репресії, голодомори, геноцид та ін.).

Відповідно до загального національного права діяльність колабораціоністів визнавалась як зрада громадян інтересам своєї держави. Залежно від

ступеня шкоди, що була завдана державі їхньою діяльністю, передбачалася кримінальна відповідальність – довгострокове ув'язнення чи смертна кара. Засуджені поруч з лідерами нацистської Німеччини до смертної кари були й лідери колабораціонізму: Петен і Лаваль у Франції; Квіслінг – у Норвегії, Муссерт – у Голландії, Тісо – в Словаччині. Самогубством, вже під слідством, покінчив життя сербський колабораціоніст Мілан Недич. Масові процеси в багатьох країнах Західної Європи засудили більш ніж сто тисяч людей за

цим морально тяжким обвинуваченням, адже з точки зору міжнародного права колабораціонізм є військовим злочином

У колишніх республіках СРСР точаться дискусії про поняття «колабораціонізм» (у країнах Балтії період перебування в складі СРСР також визнано окупацією). Сергій Грабовський відзначає, що багато жителів Західної України, приєднаної до СРСР 1939-1940, не визнавали себе громадянами СРСР (галичан і волинян не визнавали до 1945 радянськими громадянами і західні союзники), а більшість лідерів та значна частина активістів українських націоналістів узагалі ніколи не одержували документів громадян СРСР тому не доцільно говорити про зраду інтересів держави, громадянами якої вони себе не вважали.

Після того, як відgrimіли основні бої російсько-української війни і стало зрозуміло, що окупація Криму та війна в Донбасі – це всерйоз і надовго,

перейменованій у «Театр де ля Сіте»? Врешті-решт, прем'єру дивилося повно німецьких офіцерів. Зважаючи на те, що французенок, які фліртували з офіцерами Третього рейху, після визволення Франції піддавали публічному ostrакізму і навіть силоміць обстригали, розважання окупантів делікатесами «екзистенційної літератури» не видається таким уже невинним.

За звинуваченнями в колабораціонізмі після визволення Франції було страчено 3 920 осіб, близько півтори тисячі засуджено до позбавлення волі та виправних робіт, 39 тисяч – отримали інші кримінальні покарання. Окрім цього, ще близько дев'яти тисяч осіб було страчено без судового вироку, а ще 20 тисяч жінок зазнали публічного ostrакізму за близькі стосунки з німецькими окупантами. Але таке юридичне закріплення злочину «колабораціонізму» радше виняток, аніж правило в повоєнній Європі. Де

чався як «співробітництво з ворогом, сприяння у здійсненні агресивних дій, розгортанні збройного конфлікту проти України, надання ворогу допомоги під час підготовки та проведення агресії, при розгортанні збройного конфлікту».

Кожен із різновидів колабораціонізму був розшифрований окремо. Так, співробітництвом з ворогом автори законопроекту пропонували вважати «будь-яку участь, вчинення спільних з ворогом дій, що направлені на нанесення шкоди суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України». Сприянням у здійсненні агресивних дій, розгортанні збройного конфлікту проти України — «діяльність з метою полегшити, допомогти, підтримати ворога при здійсненні дій, що направлені на нанесення шкоди суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України».

Нарешті, наданням ворогу допомоги під час підготовки та проведення агресивних дій, при розгортанні збройного конфлікту — «передачу ворогу матеріальних та нематеріальних ресурсів для вчинення дій, що направлені на нанесення шкоди суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України».

Основною ідеєю законопроекту було створення спеціального квазісудового органу – Комісії з питань розгляду фактів колабораціонізму. Перевірка щодо колабораціонізму мала відбуватися за лекалами люстрації. Особа, котру Комісія визнавала колаборантом, не могла обіймати політичних посад, бути держслужбовцем, працювати в органах місцевого самоврядування, в силових структурах тощо.

Показово, що за період каденції п'ятого президента України цей законопроект так і не потрапив до сесійної зали. Із завершенням роботи Верховної Ради VIII скликання його, як і решту нерозглянутих проектів законів, було відкликано та здано в макулатуру.

Зовсім недавно група народних депутатів від «Європейської солідарності» на чолі з лідером ЄС Петром Порошенком та ряд «Слуг народу» внесли на розгляд Парламенту три законопроекти щодо кримінальної відповідальності за колабораціонізм.

Формами колабораціонізму визнано:

- участь у збройному конфлікті на боці держави-агресора;
- публічні заклики, спрямовані на підтримку чи співробітництво з державою-агресором та/або окупаційною владою;
- організація та проведення під контролем держави-агресора виборів, референдумів та інших форм волевиявлення громадян на тимчасово окупованих територіях;
- організація масових заходів політичного характеру в рамках співробітництва з державою-агресором;
- неодноразове розміщення у мережі Інтернет закликів до підтримки держави-агресора;
- вступ на посади в органах, самопроголошених чи створених державою-агресором;
- передача матеріальних та нематеріальних ресурсів регулярним військам держави-агресора;
- організація та участь у проведенні інформаційних кампаній, спрямованих на забезпечення підтримки держави-агресора.

українці стали замислюватися, що нам робити з тими, хто заплямував себе співпрацею з агресором та/чи окупаційною владою. Згодом серед розмаїття емоційних термінів на позначення цієї категорії українських громадян – «сепари», «зрадники», «запроданці» – вималювався і більш-менш точний та науковий: «колаборанти».

Межа між колабораціонізмом і державною зрадою доволі тонка. Чи був колабораціоністом Жан Поль Сартр, який жив і творив в окупованому нацистами Парижі і дуже радів, коли його драма «Мухи» пройшла окупаційну цензуру і її поставили не деінде, а в театрі, що до окупації носив ім'я Сари Бернар, але, відповідно до антисемітських настанов «нового порядку», був

Голлю було конче важливо довести, що Франція і французи не капітулювали перед окупантом, – опір тривав, попри колаборацію з нацистами окремих осіб. Навіть Радянський Союз, який активно використовував термін «колаборанти» у пропагандистських цілях, не визнав за доцільне його юридизацію.

Українські ініціативи щодо запровадження терміну «колабораціонізм» в українське законодавство виглядають так: 20 грудня 2017 року група народних депутатів із провладного на той час «Народного фронту» внесла на розгляд Верховної Ради законопроект «Про захист української державності від проявів колабораціонізму», який отримав реєстраційний номер 7425. У цьому законопроекті колабораціонізм визна-

З початку російсько-української війни це вже шоста спроба на законодавчому рівні встановити покарання для поплічників країни-агресора.

Де межа між вимушеною співпрацею з ворогом, а де співпраця із корисливих намірів? Протягом семи років російської агресії проти України питання щодо необхідності ухвалення закону про колабораціонізм обговорювалося неодноразово. Втім, так і не було вирішено. Тепер же маємо асортимент одразу з трьох законопроектів, які мають розставити крапки над «і». Перший проєкт – 5135 – авторства депутатів фракції «Європейська солідарність», два інших – 5143 та 5144 – «Слуга народу».

На цей раз, вважають політологи, у документа значно більше шансів стати законом. Будемо надіятися, що народні обранці не просто затіяли чергову «гру в патріотів» заради рейтингів. І що після п'яти попередніх невдалих спроб багаторічна дискусія про те, кого вважати

зрадником інтересів Батьківщини і як від них захищатися, нарешті перейде в практичну площину. Отже, що відомо про зміст законодавчих ініціатив про колаборантів.

Проєкт «Євросолідарності» (5135) визначає поняття «колабораціонізм» як умисне і добровільне співробітництво громадянина України з державою-агресором або її представниками у будь-якій формі, в інтересах держави-агресора і на шкоду національній безпеці України чи її союзників.

У проєкті «Слуг народу» (5144) колабораціонізм – це сприяння окремими громадянами або юридичними особами державі-агресору у здійсненні агресивних дій, розгортанні збройного конфлікту проти України, включаючи підтримку збройних формувань та окупаційних адміністрацій держави-агресора та інші дії.

Зокрема, такою діяльністю визнаватиметься:

– публічне заперечення збройної агресії рф і її маріонеткових утворень проти України;

– публічну підтримку дій рф і її маріонеткових утворень щодо окупації української території і співпрацю з ними, невизнання українського суве-

ренітету над Кримом, Донецькою і Луганською областями;

– добровільну роботу в окупаційних адміністраціях рф, особливо в «судових» і «правоохоронних» структурах;

– пропаганду збройної агресії рф, легітимізацію її дій в закладах освіти будь-якої форми власності;

– матеріальну підтримку збройних формувань рф, будь-яку форму співпраці з ними;

– організацію або участь в публічних заходах, інформаційну діяльність, спрямовану на підтримку російської окупації і підконтрольних їй маріонеткових утворень, відбілювання їхньої діяльності.

Щодо проєкту 5143, то він доповнює попередній у частині обмеження

За колабораціонізм депутати від обох фракцій пропонують давати такий асортимент покарань (залежно від тяжкості діянь та їх наслідків):

– заборона займати посади на термін від 10 до 15 років;

– арешт;

– конфіскація майна;

– виправні роботи;

– позбавлення волі на термін від 10 до 15 років (у законопроекті «ЄС» – від 3 до 15 років);

– довічне ув'язнення (якщо дії пособника ворога привели до загибелі людей або інших тяжких наслідків).

доступу до виконання окремих функцій, пов'язаних із проведенням виборів усіх рівнів, а також доступу до військової служби та допуску до державної таємниці для осіб, які співпрацювали з державою-агресором, її окупаційною адміністрацією та/або її збройними чи воєнізованими формуваннями.

Крім того, документ встановлює додаткові правові підстави для ліквідації політичних партій, громадських, благодійних чи релігійних організацій, професійних спілок та громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону, уповноважені особи яких здійснювали таку співпрацю.

На думку юриста Геннадія Дубова, формулювання в документах прописані розмиті, в результаті чого з'являється ймовірність, згідно з якою діяльність багатьох жителів захоплених наразі територій можуть розцінити як колабораціонізм. «Абсолютно "гумові" формулювання. З такими формулюваннями з тих, хто сьогодні перебуває на території так званих ОРДЛО, відсотків 50 і більше підпадають під це визначення в різних частинах», – зазначив юрист.

При реалізації законів може виникнути безліч проблем, які одразу по-

мітити складно, але в якомусь процесі вони можуть дати несподіваний ефект. Наприклад, прописано, що публічне заперечення суверенітету України над Донецькою і Луганською областю є злочином. Однак наразі не можна сказати, що Київ, в повноцінному режимі здійснює свою владу над цими територіями. Тобто, про який саме суверенітет йдеться?

«Чи можемо ми сьогодні сказати, що на цих територіях Україна може здійснювати відповідні владні повноваження? Очевидно, що ні. Тому говорити про повне поширення суверенітету на ці території в юридичному плані ми не можемо, тоді як територія Луганської та Донецької областей – це територія України», – сказав Дубов.

Юрист вважає, що в законопроектах є ще багато суперечливих моментів, які складно трактувати з правової точки зору. Скажімо, кримінальна відповідальність за реалізацію освітніх стандартів

держави-агресора в установах.

«Дитячі садки у Донецьку керуються російськими програмами, тобто всі нянечки і виховательки дитсадків також виходять злочинцями, чи є доцільність в такому формулюванні?», – додав пан Дубов, підкресливши, що такі ситуації можуть призвести до зловживань, а от врегулювати низку проблем – не допоможуть.

Політолог, експерт аналітичної групи «Левіафан» Микола Мельник доповнив колегу. Зокрема, він звернув увагу на те, що обидва законопроекти частково дублюють положення ст.111 КК України «Державна зрада».

«Колабораціонізм» – це співпраця з ворогом. У вузькому значенні – це співпраця з окупантом на окупованій території. У світі існує проста формула: або співпраця з ворогом у будь-якій формі прирівнюється до держзради, або «колабораціонізм» трактується у вузькому змісті. Інакше виникає колізія, – коментує політичний експерт» – зазначив політолог.

«У випадку України, – продовжує він, – обидва законопроекти допускають таку колізію. У разі прийняття їх у запропонованій редакції це може привести до перегляду справ, злочинців.

які вже були засуджені за ст.111 КК України».

«І цим, звісно, скористаються. Адже відповідальність за держзраду починається від 10 років позбавлення волі, а колабораціонізм у редакція одного із законопроектів передбачає відповідальність від трьох років позбавлення волі», – наголошує Мельник.

Політичний експерт Олександр Солонтей не виключає, що законопроект про колабораціонізм стосуватиметься не тільки українських політиків, які, скажімо, їдять зараз до Росії про щось там домовлятися, а й простих людей.

«Уявімо собі, що у вас дідусь чи бабуся, родичі, живуть на території «ДНР» або «ЛНР», або в Росії, є якісь сімейні справи, і ви туди поїхали, наприклад, на похорон або весілля. А на тому весіллі, похоронах, хрестинах, на якійсь сімейній події, були люди зі спецслужб, вони взагалі якісь родичі в третьому коліні. І ви повертаєтесь сюди, а вас звинувачують в тому, що ви працюєте на ворога. І дійсно – на фотографіях у Facebook, Instagram видно все. То ви колаборант, ворог держави, чи просто на весілля поїхали?», – навів приклад експерт.

Відтак, документ має чітко встановити, які випадки можна вважати співпрацею з ворогом, а які ні. *«Закон має захистити звичайних громадян від безглузвих звинувачень та допомогти спецслужбам ефективно боротися з тими, хто справді працює на ворогів України»,* – додав Олександр Солонтей.

Схожу думку висловив політолог Володимир Фесенко: «За співпрацю з окупантами потрібно притягати до відповідальності. Але треба чітко визначити категорії людей, які можуть бути покарані за колабораціонізм».

«Це жодним чином не повинно стосуватися пересічних громадян, які були змушені працювати під тиском певних обставин, як от насильства, погрози тощо. Зрештою, це ж саме стосується

я й окремих «посадовців» з цих територій. Гадаю, тут потрібно діяти вкрай обережно. У принципі частина з них готові прийняти реінтеграцію, проводилися навіть відповідні опитування. Але якщо вони відчуватимуть, що можуть стати об'єктами якихось репресій, то будуть категорично проти. Ще раз повторюю, варто уникати широкого тлумачення терміну «колабораціонізм», – наголошує політолог.

Натомість, юрист-міжнародник Борис Бабін каже, що принципівих заперечень ці законопроекти у нього не викликають: «Міжнародних зобов'язань України вони не порушують».

Водночас він додав, що бачить за доцільне не кримінальне, а адміністративне покарання за заперечення щодо окупації та російської агресії, із можливістю наступного обмеження покараної особи у певних правах. «Це не тільки гуманніше, ніж запропоноване кримінальне покарання, але й значно ефективніше», – вважає юрист.

Крім того, зауважив Бабін, слід встановити ситуації звільнення від відповідальності, за певних умов, для «посадових осіб» окупаційних адміністрацій, які виконують на окупованих територіях гуманітарні функції. «Йдеться, зокрема, про лікарські, рятувальні, протипожежні, ветеринарні та подібні установи», – переконаний Борис Бабін.

У березні 2022 року в Україні була запроваджена кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність. Згідно з Законом за провадження господарської діяльності у взаємодії з представниками держави-агресора введено кримінальне покарання від штрафу до 170 тисяч гривень до позбавлення волі строком до 5 років.

5 серпня 2022 року Кабмін схвалив напрацьовані Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій законопроекти, які спрямовані на уточнення питань кримінальної відповідальності за колабораціонізм.

Список використаних джерел

1. Дерейко І.І. Колабораціонізм [Архівовано 17 серпня 2016 року у Wayback Machine] // Енциклопедія історії України.

2. Грабовський С.І. Колабораціонізм [Архівовано 18 серпня 2016 року у Wayback Machine] // Енциклопедія сучасної України.

3. Киричук Юрій. Проблема української колаборації в роки Другої світової війни, 05.05.2004.

4. Патриляк І. Колабораціонізм політичний // Політична енциклопедія. Ред. кол.: Ю.Левенець (голова), Ю.Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с.341 ISBN 978-966-611-818-2.

5. Війна України з Росією і колаборантство. Держава повинна реагувати [Архівовано 27 грудня 2019 року у Wayback Machine].

6. Проект Закону України від 20.12.2017 № 7425 (Одержаний ВР України).

7. Про захист української державності від проявів колабораціонізму.

8. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України (щодо кримінальної відповідальності за адміністративне, економічне, військове, політичне, військово-політичне та інше співробітництво з державою-агресором – колабораціонізм). – №5135.

9. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність) – 3 березня 2022 року. – №5143.

10. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність). – №5144.

Віктор СУХІЛІН,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

Головний редактор
Редактор
Літературний редактор
Технічний редактор, верстка

Т.О.РУСЛАНОВА
Н.Г.СОЛОГУБ
О.І.ГОРСНКОВА
О.В.ЯКОВЕНКО

Адреса редакції та видавця:

61121, м. Харків, вул. Владислава Зубенка, 37, 4 поверх,
Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області
Тел. 64-68-60

Зверстано та надруковано в лабораторії науково-методичного забезпечення та моніторингу якості НМЦ ПТО за адресою:
61121, м.Харків, вул.Владислава Зубенка, 37
Електронна версія газети розміщується на інформаційно-освітньому порталі «ПТО Харківської області» ptu.org.ua

Рукописи не повертаються і не рецензуються. Відповідальність за зміст інформації несе її автор.
Точка зору авторів матеріалів може не збігатись з позицією редакції.